

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA NÁRODOHOSPODÁŘSKÁ

Vliv imigrace na ekonomický rozvoj
Influence of immigration on economic development

Student: Ivona Škrachová
Vedoucí bakalářské práce: Ing. Lenka Filipová, Ph.D.

Ostrava 2010

Místopřísežné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškeré použité zdroje. Přílohy č. 1, 2B až 13 dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne: 6. 5. 2010

.....
podpis

Ráda bych poděkovala mé vedoucí bakalářské práce, paní Ing. Lence Filipové, Ph.D., za odbornou pomoc, konzultace a veškerý věnovaný čas v průběhu zpracování.

OBSAH

1. ÚVOD	3
2. TEORIE Vlivu migrace na ekonomický rozvoj	5
2.1 Definice migrace	5
2.1.1 Typologie migrace	6
2.3 Ekonomický rozvoj	7
2.4 Teoretická východiska vlivu migrace na ekonomický rozvoj	8
2.4.1 Neoklasická teorie rovnováhy	8
2.4.2 Historicko-strukturální teorie a asymetrický růst	10
2.4.3 „Push-Pull” teorie.....	11
2.4.4 Tranzitní teorie migrace.....	12
2.4.5 Sociální kapitál, teorie řetězové a síťové migrace.....	15
2.4.6 Teorie migračních systémů.....	17
2.4.7 Nová ekonomie pracovní migrace (NELM)	18
2.5 Shrnutí.....	19
3. EMPIRIE Vlivu imigrace na ekonomický rozvoj	20
3.1 Vliv imigrace na mzdy.....	21
3.2 Vliv remitencí na ekonomický rozvoj	23
3.3 Vliv vzdělanosti imigrantů na ekonomiku	26
3.4 Další aspekty imigrace.....	28
3.4.1 Migrace žen	28
3.4.2 Nelegální imigrace.....	29
4. CHARAKTERISTIKY IMIGRANTŮ V ZEMÍCH OECD	30
4.1 Imigrace v zemích OECD	30
4.1.1 Databáze imigrantů v zemích OECD (DIOC).....	30
4.2 Rozdělení imigrantů podle zemí původu	32
4.2.1 Imigranti pocházející z Latinské Ameriky.....	34
4.2.2 Imigranti pocházející z Asie	35
4.2.3 Imigranti pocházející z Afriky	35
4.2.4 Imigranti v rámci zemí OECD.....	36

4.3	Věková struktura imigrantů	36
4.4	Rozdělení imigrantů podle vzdělání	38
4.4.1	<i>Studijní obory</i>	39
4.5	Zaměstnanost imigrantů	41
4.6	Povolání migrujících pracovníků	43
5.	ZÁVĚR	46
	Seznam použité literatury	48
	Seznam zkratk	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	

1. ÚVOD

Současná éra globální migrace začala po druhé světové válce a její dnešní projevy úzce souvisí s různými způsoby komunikace (internet, mobilní telefony, fax atd.) a relativně novými možnostmi dopravy, jež migrantům pomáhají snáze překlenout vzdálenosti mezi jednotlivými zeměmi. Největší intenzitu migračních proudů můžeme stále pozorovat hlavně v rozvojových zemích na regionální úrovni, avšak pro zpracování problematiky vztahu mezinárodní migrace a ekonomického rozvoje se tato bakalářská práce zaměřuje na migrační proudy mezi ekonomicky rozvinutými zeměmi a zeměmi rozvojovými.

Vliv imigrantů na hostitelské země se dostal do popředí vědeckého a politického zájmu hlavně ve druhé polovině 20. století, kdy se množství imigrantů několikanásobně zvýšilo. Imigrace do zemí Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) je jedním z hlavních cílů současných migračních toků a tyto vyspělé země se staly domovem pro miliony imigrantů. OECD se proto začala více zajímat o jejich působení na ekonomiky členských zemí. Aktuálnost této problematiky byla námětem pro zpracování bakalářské práce na toto téma.

Vědecké studie zabývající se migrací jsou často zaměřeny na dopady emigrace v rozvojových zemích, odkud pochází většina imigrantů v zemích OECD. Vzhledem k rozsahu bakalářské práce, složitosti této problematiky a špatné dostupnosti, někdy neexistenci potřebných dat, se tímto působením migrace v rozvojových zemích nebude práce zabývat.

Cílem této bakalářské práce je na základě teoretických poznatků, závěrů empirických studií a analýzy vybraných charakteristik imigrantů v zemích OECD, posoudit vliv imigrace na ekonomický rozvoj přijímajících zemí.

Bakalářská práce je zpracována pomocí několika vědeckých metod, na jejichž základě bylo možno splnit vytyčený cíl práce. Pro teoretickou část bakalářské práce byla použita metoda deskripce, která se zaměřuje na jednotlivé teorie vlivu migrace na ekonomický rozvoj a empirické studie zabývající se vlivem imigrace na ekonomický rozvoj. V druhé části byla použita metoda analýzy, jež je zacílená na vybrané charakteristiky imigrantů nacházejících se v zemích OECD. Složitějších vědeckých metod v práci nebylo použito, neboť vzhledem k dosaženému vzdělání v rámci bakalářského studia na ekonomické fakultě není možno provést složitější analýzu působení imigrace na ekonomický rozvoj.

Bakalářská práce je strukturována do tří obsahových kapitol. První z nich je věnována teoretickému pozadí vlivu migrace na ekonomický rozvoj. Obsahuje základní teoretické přístupy k migraci a jejímu působení na ekonomický rozvoj, jež se formovaly v průběhu minulého století až do současnosti a jež popisují rozdílné pohledy jak na příčiny samotné migrace, tak i na její působení na ekonomický rozvoj.

V druhé kapitole jsou sumarizovány poznatky a závěry studií, jež se zaměřují na problematiku imigrace a její působení na ekonomiky hostitelských zemí. Kapitola obsahuje popis vlivu imigrace na mzdy, působení remitencí na ekonomický rozvoj a vliv vzdělanosti imigrantů na ekonomiku.

Třetí kapitola se věnuje analýze vybraných charakteristik imigrantů v zemích OECD. Specifikuje původ imigrantů z hlediska regionů, odkud nejčastěji pocházejí. Zahrnuty jsou i cílové destinace, kam migranti směřují. Další vybranou charakteristikou je věková struktura a pohlaví imigrantů. Kapitola obsahuje také vzdělání, zaměstnanost a povolání imigrantů.

Při tvorbě bakalářské práce byly použity zejména publikace OECD a Databáze imigrantů v zemích OECD (DIOC).

2. TEORIE VLIVU MIGRACE NA EKONOMICKÝ ROZVOJ

V posledních letech se významně zvedla vlna zájmu o problematiku migrace a ekonomického rozvoje a v porovnání s předchozí nedůvěrou došlo k poměrně optimistickému pohledu na jejich vzájemné působení. Toto téma však není tak nové, jak se zdá. Zkoumáním souvislostí mezi migrací a rozvojem se vědci zabývali již koncem devatenáctého století a nové názory a myšlenky se objevují dodnes. V současnosti je pozornost upírána tímto směrem hlavně díky zvyšujícím se objemům migranty zasílaných finančních prostředků zpět do země jejich původu. Roste totiž přesvědčení, že tyto zasílané finanční prostředky jsou daleko účinnější, například v boji proti chudobě, než rozsáhlé byrokratické rozvojové programy nebo rozvojové pomoci.

Během dvacátého století se vyvinulo hned několik teoretických pohledů na migraci, avšak jejich vývoj probíhal zcela izolovaně. Lze proto pozorovat důležité rozdíly úrovně jejich analýz, jakož i jejich paradigmatické a tématické zaměření. Konstruované modely, jež mají vysvětlit, proč lidé migrují a jak jejich migrace, její směry, dynamika a selektivita ovlivňuje širší spektrum ekonomického rozvoje, nejsou dokonalé a často bývají pro své nedostatky kritizovány. [7]

V této kapitole jsou postupně popsány nejznámější teorie zabývající se vztahem migrace a ekonomického rozvoje. Pro lepší orientaci v následujícím textu a pro jeho snazší porozumění jsou úvodem vysvětleny základní pojmy týkající se dané problematiky.

2.1 Definice migrace

Vymezení pojmu migrace je poměrně široké a je třeba poznamenat, že definic migrace existuje několik, jež se v detailech liší, avšak jejich podstatu lze formulovat následovně: Migrace neboli stěhování je forma prostorové mobility lidí mezi dvěma územními jednotkami, která nejčastěji znamená trvalou změnu pobytu.

Ekonomie k migraci přistupuje jako k mezinárodnímu pohybu pracovních sil, jímž se rozumí relativně dobrovolný, převážně ekonomicky motivovaný pohyb osob přes hranice státu za účelem dlouhodobého či trvalého pobytu. [17]

Pro upřesnění pojmu migrace slouží následující podkapitola Typologie migrace.

2.1.1 Typologie migrace

Pojem migrace zahrnuje velké množství různých pohybů, a proto existuje i spousta typů členění migrace. Například z hlediska územní jednotky můžeme migraci rozdělit na vnější a vnitřní. Pokud touto jednotkou bude myšlen stát, vnější migrace pak bude migrací zahraniční. Další obecné dělení migrace je na emigraci, jež znamená odchod migrantů směrem z oblasti (regionu, státu) a imigraci, jež zahrnuje opačné proudění migrantů, a to směrem do určité oblasti.

Migraci lze také rozdělit podle motivů migrujících:

- Migrace za vzděláním, jež zahrnuje mimo jiné i mezinárodní výměnu studentů pro studia v zahraničí.
- Migrace za kvalifikací, kdy do zahraničí odcházejí učni a kvalifikovaní pracovníci, aby se seznámili s jinou, rozvinutější technologií a výrobními procesy a vše pak patřičně zužitkovali po svém návratu domů.
- Migrace z profesních nebo obchodních důvodů většinou zahrnuje lidi s vyšším vzděláním a uskutečňuje se nejčastěji v rámci nadnárodních firem. Zvýšení této migrace vysoce kvalifikovaných pracovníků lze pozorovat po celém světě a reflektuje tak globální charakter produkce.
- Smluvní migrace, kde smluvními pracovníky jsou nejčastěji nekvalifikovaní nebo středně kvalifikovaní zahraniční pracovníci, jež jsou přijímáni na práci s omezenou dobou trvání.
- Migrace pro usídlení zahrnuje pracovníky, jež vstupují do země a chtějí v ní zůstat natrvalo. Nejčastějšími současnými cílovými lokalitami jsou pro tyto migranty Spojené státy americké, Kanada a Austrálie.
- Ilegální migrace zahrnuje nepovolené vstupy, pobyty nebo ekonomickou aktivitu. Mnoho ilegálních imigrantů vstupuje do hostitelské země legálně a teprve pak se stávají ilegálními překročením doby pobytu apod.
- Tzv. žadatelé o azyl a uprchlíci jsou migranti, kteří odešli ze své země před nebezpečím, způsobeným politickou persekucí nebo hledají záchranu před extrémní bídou. [4]

Mezinárodní migrace obecně má důležité politické, ekonomické, sociální, demografické a kulturní dopady jak na emigrační, tak i na tranzitivní a zejména imigrační země a významně ovlivňuje jejich ekonomický rozvoj. [17]

2.3 Ekonomický rozvoj

Pod pojmem ekonomický rozvoj se rozumí vývoj kvalitativních momentů a konkrétních historických forem ekonomického systému. Z teoretického hlediska jde o sledování změny vlastních ekonomických mechanismů a jejich logického uspořádání. Také zde patří úvahy o tom, jak jednotlivé složky systému uspokojují společenské potřeby. Pojem ekonomický rozvoj je obvykle používán v širším smyslu než pojem ekonomický růst, který se zabývá sledováním pouze kvantitativních aspektů, a zahrnuje tedy i další aspekty vývoje ekonomiky, jako jsou strukturální změny v národním hospodářství, technologické změny, zvyšování životní úrovně obyvatelstva aj. V tomto smyslu je ekonomický růst předpokladem ekonomického rozvoje. [1], [5]

Vědecké pojetí ekonomického rozvoje začalo již na přelomu 18. - 19. století, kdy byly zformulovány jeho tři základní koncepce. První koncepce pohlížela na rozvoj jako na přibližování se „dokonalé idealitě“, druhá koncepce vývoje přenášela představy o vývoji přírody na vývoj ekonomik a rozvoj považovala za imanentní¹ vlastnost ekonomické reality. Poslední z koncepcí jakýkoli vývoj zcela odmítala a tvrdila, že jde pouze o nahodilý pohyb, do něhož se někdo snaží uměle vnést představu vývoje.

Základní přístup k ekonomickému rozvoji určil od dob A. Smithe a ostatních představitelů klasického myšlení názor, že ekonomický rozvoj má kritériální funkci, a to úplnější uspokojování rostoucích lidských potřeb. Představitelé německé historické školy podřizovali pojetí ekonomického rozvoje celý výklad ekonomie jako vědy a od 40. let 20. století myšlenky o nutnosti ekonomického rozvoje v ekonomickém myšlení zcela zdomácněly.

Pravděpodobně nejrozšířenější je v současné ekonomické literatuře představa, že ekonomický rozvoj je důsledkem kvantitativní a kvalitativní expanze kapitálu. Patrně nejvýrazněji v současnosti rozpracovává teoretický přístup k ekonomickému rozvoji tzv. evoluční ekonomie, jejíž základní hypotéza spočívá v tom, že lze vytvořit analogii mezi průběhem biologických a ekonomických procesů. Díky tomu se evoluční ekonomie pokouší interpretovat sociálně ekonomický rozvoj pomocí biologických pojmů. [5]

V posledních desetiletích svět zaznamenal nebyvalý ekonomický rozvoj, avšak tvorba bohatství a prosperity probíhala velmi nerovnoměrně. Tato ekonomická nerovnováha dnes

¹ Imanentní – něčemu příslušné, bytostně vlastní.

přispívá hlavně ke zhoršování sociálních problémů a politické nestability, a to prakticky ve všech částech světa. [18]

2.4 Teoretická východiska vlivu migrace na ekonomický rozvoj

Sledovat souvislost mezi migrací a rozvojem neznamená nic jiného než vnímat globalizovaný svět v jeho celistvosti, tedy vnímat, jak migrace ovlivňuje země vysílající i přijímající, a jak situace v konkrétních zemích či regionech naopak ovlivňuje migraci. I přesto je dnes téma migrace a rozvoje vnímáno jako relativně nové, neboť se nově začal zdůrazňovat pozitivní vliv, který může migrace na ekonomický rozvoj mít, zejména v souvislosti s bojem proti chudobě. Proto se vedle tzv. „odlivu mozků“ začalo hovořit například o pozitivním významu remitencí², jejichž celková suma podle odhadů převyšuje částku vydávanou celosvětově na oficiální rozvojovou spolupráci, či o přenosu zkušeností umožněném návratem migrantů do zemí jejich původu. Vnímání souvislostí mezi migrací a rozvojem na politické úrovni pak může vést k většímu tlaku na koherentní přístup k migračním a rozvojovým politikám. [20]

Následující podkapitoly se věnují jednotlivým teoretickým přístupům k vlivu migrace na ekonomický rozvoj.

2.4.1 Neoklasická teorie rovnováhy

První odborný příspěvek o migraci vydal ke konci devatenáctého století geograf Ernest Ravenstein, v němž formuloval své tzv. „zákony migrace“. Migraci, jejíž příčiny byly podle něj převážně ekonomického původu, považoval za nedílnou součást rozvoje. Z tohoto pohledu, kdy se lidé chovají racionálně a odcházejí z oblastí s nízkými příjmy do oblastí s příjmy vyššími, převládá obecný názor, že migrace napomáhá k určité prostorově-ekonomické rovnováze.

Na makroekonomické úrovni je migrace podle neoklasické teorie zapříčiněna geografickými rozdíly v nabídce a poptávce po pracovní síle. Země s nadbytkem pracovní síly mají nízkou tržní mzdu, zatímco země s nedostatkem pracovníků jsou charakteristické svými vysokými mzdami. Tento rozdíl ve mzdách podněcuje pracovníky s nižší mzdou migrovat do zemí s vyšší mzdovou hladinou a to tak dlouho, dokud nedojde k vyrovnaní těchto mzdových rozdílů (podle Heckscherova-Ohlinova modelu). [7]

² Remittance – peněžní prostředky zasílané migranty pracujícími v zahraničí zpět do jejich země původu.

Na mikroekonomické úrovni neoklasická teorie považuje migranty za individuální, racionální aktéry, kteří své rozhodnutí migrovat vytváří na základě posouzení nákladů a přínosů jejich migrace. Za předpokladu možnosti svobodné volby a přístupu k informacím lidé odcházejí tam, kde mohou být více úspěšní a získat tak vyšší mzdu. Tato úspěšnost ovšem závisí mimo jiné i na dovednostech a schopnostech daného pracovníka a na specifické struktuře daného trhu práce.

Co se týče migrace obyvatel z venkovských částí do měst, neoklasická teorie tuto migraci považuje za nedílnou součást celého procesu rozvoje, kdy přebytek pracovních sil nacházejících se na venkově tvoří dodávky pracovníků pro městskou průmyslovou ekonomiku, čímž dochází k rozvoji měst a tím i celé ekonomiky. Tento druh migrace však může mít i negativní dopady v podobě nadměrného vyliďňování venkova a zvyšování regionálních disparit.

Další rozšíření neoklasické teorie migrace lze nalézt v rámci výkladu lidského kapitálu, v němž je migrace považována za investiční rozhodnutí. V ekonomické teorii je lidský kapitál stále více považován za klíčový faktor v procesu ekonomického růstu a rozvoje moderní společnosti, neboť teorie lidského kapitálu má za to, že osobní majetek ve formě dovedností, vzdělání a fyzických schopností je základním kapitálem, který značně zvyšuje hospodářskou produkci. Vzhledem k tomu, že se jednotlivci liší v dovednostech, schopnostech, věku, pohlaví aj., liší se tak i jejich očekávaný výnos z investice, spojené s jejich migrací. Rozdíly v těchto očekávaných výnosech z investice tak lze částečně vysvětlit rozdílnými sklony k migraci. V závislosti na konkrétním typu poptávky po pracovních silách v přijímajících zemích jsou migranti vybíráni na základě jejich specifických schopností a vzdělání. Díky tomu je možné teoreticky vysvětlit, proč pravděpodobnost migrace s věkem klesá a proč jedinci s vyšším vzděláním často vykazují vyšší migrační tendence.

Neoklasická teorie migrace má své kritiky. Předpokládá totiž, že současná migrace v rozvojových zemích směrem z chudých venkovských oblastí do měst plní stejnou pomocnou roli modernizace, jako tomu bylo v devatenáctém a dvacátém století v Evropě. Ve skutečnosti jsou strukturální podmínky, za kterých migrace v rozvojových zemích probíhá, poněkud odlišné a migrace tak rozvoj těchto zemí ovlivňuje trochu jinak, než tomu bylo v Evropě. [7]

2.4.2 Historicko-strukturální teorie a asymetrický růst

Radikálně odlišná interpretace migrace se objevila v 60. letech dvacátého století v podání historicko-strukturálního paradigmatu rozvoje, který má své kořeny v marxistické politické ekonomii a v teorii světových systémů. Současná historicko-strukturální teorie vznikla jako reakce na neoklasický a rozvojově-modernizační přístup k rozvoji. Historičtí strukturalisté tvrdí, že ekonomická a politická moc je mezi rozvinuté a rozvojové země rozdělena nerovnoměrně, lidé nemají v těchto zemích stejný přístup ke zdrojům, a že rozšiřování kapitalismu má tendenci tyto rozdíly zvětšovat. Místo postupné modernizace a posunu směrem k ekonomickému rozvoji jsou rozvojové země uvězněny ve svém nevýhodném postavení v rámci světové geopolitické struktury.

Historicko-strukturální výzkum migrace dominoval zejména v 70. a 80. letech 20. století, kdy byla migrace vnímána jako jeden z mnoha projevů kapitalistického působení a stále nerovných tržních podmínek mezi rozvinutými a rozvojovými zeměmi. V souvislosti s historicko-strukturální teorií vznikla i teorie tzv. „závislosti“, podle které hlavní problémy tkví ve vztahu mezi chudými a bohatými zeměmi. Čím je spolupráce užší, tím hůře a pomaleji se chudé země rozvíjí. Tato teorie předpokládá, že globální kapitalismus (a migrace jako jeden z jeho projevů) tak přispěl k nedostatečnému rozvoji těchto zemí. Migrace je vnímána nejen jako škodlivá pro hospodářství těchto rozvojových zemí, ale je považována za jednu z příčin jejich zaostalosti. Podle tohoto názoru migrace ničí stabilní rolnickou skupinu obyvatelstva, ohrožuje ekonomiku rozvojových zemí a snižuje jejich populaci. Teorie světových systémů klasifikovala země podle stupně jejich závislosti a rozdělila je na kapitalisticky „jádrové“ oblasti, „semi-periferní“, „periferní“ a „izolované“ národy, (tzv. „vnější“ oblasti), které dosud nebyly do kapitalistického systému zahrnuty.

Historičtí strukturalisté kritizovali neoklasické teorie migrace, neboť podle strukturalistů nemají jednotlivci možnost svobodné volby a rovný přístup k informacím. Migrace těchto jedinců je spíše než otázkou svobodné volby nedobrovolná, jelikož tradiční ekonomické struktury byly poškozeny v důsledku jejich začlenění do globálního politicko-ekonomického systému. Díky tomu venkovské obyvatelstvo přichází o své tradiční způsoby obživy a stává se součástí městského proletariátu, který je jádrovými oblastmi využíván především jako levná pracovní síla.

Tato teorie má však také své kritiky, jež poukazují na příliš pevný a deterministický pohled na jednotlivce jako na oběti, jež se pasivně přizpůsobí makroekonomickým silám.

Objevuje se také sílící názor, že kapitalismus jako takový nemůže být odpovědný za problémy zaostalosti zemí, ale že naopak specifické rozvojové účinky začlenění regionu nebo země do globálního kapitalistického systému závisí mnohem více na podmínkách, za kterých se toto začlenění odehrává. Jsou jimi například vnitřní sociálně politická soudržnost, širší institucionální prostředí a ekonomická síla zemí. V závislosti na těchto okolnostech může mít začlenění zemí do globálního kapitalismu pozitivní i negativní dopady v různých oblastech vývoje a na různé skupiny lidí ve společnosti. V tomto kontextu nemůže být migrace také vykládána pouze jako zoufalý útěk z bídy a to už jen proto, že jen zřídka jsou mezi migranty ti nejchudší lidé. [7]

2.4.3 „Push-Pull” teorie

Oba předchozí modely, jak neoklasický, tak historicko-strukturální, nedokážou vysvětlit, proč někteří lidé v určitých zemích nebo regionech migrují a jiní ne a proč mají lidé tendenci mezi jednotlivými místy migrovat koncentrovaně a ne náhodně. Může tak být užitečné podívat se na jeden z prostorových modelů vyvinutých zejména geografy a demografy.

V 60. letech 20. století došlo k revizi Ravensteinových zákonů migrace a to tak, že byl navržen nový analytický rámec pro migraci, nazývaný „push-pull“ model. Z tohoto pohledu je rozhodnutí migrovat ovlivněno faktory, které souvisejí s oblastí původu migrantů, faktory souvisejícími s cílovou oblastí jejich migrace, osobními faktory a tzv. vedlejšími překážkami, jako jsou například vzdálenost, fyzické bariéry, imigrační zákony aj. Tato teorie rovněž uvádí, že migrace je selektivní s ohledem na individuální vlastnosti migrantů, jelikož lidé reagují rozdílně na pozitivní a negativní faktory ve své a v cílové zemi a mají různé schopnosti se s nimi vyrovnat.

Tento výklad migrace je v souladu s neoklasickou teorií, jež migraci vysvětluje individuálními rozdíly v lidském kapitálu a odlišnými aspekty nákladů a rizik spojenými s migrací. Jde tedy o model individuální volby, který si získal nemalou popularitu v literatuře o migraci. Základem push-pull modelu je předpoklad, že faktory určující migrační rozhodnutí (životní prostředí, demografické a ekonomické faktory aj.) vytvářejí dvě síly, a to tlaku a tahu. Například růst venkovského obyvatelstva způsobuje nadměrné využívání přírodních a zemědělských zdrojů a jejich následný nedostatek vytlačuje lidi z venkovských oblastí, zatímco ekonomická stabilita a vyšší úroveň mezd láká a táhne tyto lidi do měst a vyspělých zemí. Na první pohled se tak tento model zdá atraktivní, protože je schopen obsáhnout snad

všechny faktory, které ovlivňují migrační rozhodnutí, ale přesto není jisté, zda tento model může být teorií, neboť jde spíše o popisný model.

Kritikové poukazují na mnohé slabiny i „push-pull“ modelu. Například uvádějí, že „push-pull“ model ignoruje heterogenitu a vnitřní stratifikaci společnosti, a že „push“ a „pull“ faktory se v sobě navzájem odrážejí. Například výše uvedené tvrzení, že migranti jsou lákáni a taženi do měst a vyspělých zemí vysokými mzdami je přímo či nepřímo ve vztahu s nízkými mzdami, jež migranty tlačí k přestěhování. „Push“ a „pull“ faktory se pak zdají jako dvě strany téže mince. Dalším omezením modelu je fakt, že se mnozí lidé ve skutečnosti stěhují z oblastí s relativně nízkou hustotou obyvatel a tak i relativně lepším životním prostředím do oblastí s vysokou hustotou obyvatel. Lidé mají totiž tendenci se soustředit na přeplněných místech a to proto, že obecně nabízejí lepší sociální a ekonomické příležitosti, pokud jde o individuální svobodu, bezpečnost, vzdělání, zdravotní péči, podnikatelské aktivity a zábavu. „Push-pull“ model je také kritizován za to, že stejně jako neoklasický model nerealisticky pohlíží na migraci jako na individuální kalkulaci přínosů a nákladů migrace, a že nebere v potaz strukturální omezení, která vedou k asymetrické informovanosti lidí. Další kritika spočívá v ignoraci lidských přání, na kterých rozhodnutí migrovat velmi záleží. Model také nezahrnuje zpětnou migraci a současný výskyt emigrace. Jinými slovy je „push-pull“ model statickým modelem se zaměřením na vnější faktory jako příčiny migrace. [7]

2.4.4 Tranzitní teorie migrace

Doposud vysvětlené teorie popisovaly lineární a statické souvislosti mezi migrací a rozvojem, kdežto tranzitivní teorie migrace se snaží ukázat, jak jsou migrace a ekonomický rozvoj vzájemně spojené a jak charakter migrace může měnit rozvojové procesy.

Cílem vědců bylo vytvořit dynamičtější a realističtější pohled na propojení migrace a ekonomického rozvoje. Objevily se tak pokusy o spojení teorie demografické změny s měnící se mobilitou obyvatel. Toto spojení souvisí s rozvojem vědeckého zkoumání, kdy je moderní člověk schopen kontrolovat a řídit svou reprodukci, a tím způsobuje demografickou změnu, která je označována jako zásadní transformace („vital transition“). Tento výraz je v mnoha ohledech srovnatelný s definicí rozvoje, přičemž bylo definováno pět fází této zásadní transformace. První fáze je tzv. pre-moderní tradiční společnost, kterou charakterizuje vysoká porodnost i úmrtnost a pouze malý přirozený přírůstek, zatímco v následující fázi, v rané přechodné společnosti, rychle klesá úmrtnost a dochází k hlavnímu populačnímu růstu. Třetí fáze je pozdní přechodná společnost, pro kterou je typický pokles porodnosti a významné

zpomalení přirozeného přírůstku. Čtvrtou v pořadí je vyspělá společnost, kde je plodnost i úmrtnost stabilizovaná na nízké úrovni a dochází pouze k mírnému přírůstku obyvatelstva. Poslední, pátou fází, je tzv. budoucí super vyspělá společnost, ve které se bude porodnost i úmrtnost udržovat na trvale nízké úrovni.

Podle této teorie je hlavním argumentem to, že každá z těchto fází byla spojena s odlišnou formou migrace. V první fázi transformace převažovala omezená cirkulační migrace. Ve fázi rané společnosti se zvyšovaly všechny druhy mobility (cirkulační, příhraniční, vnitřní i mezinárodní migrace). Ve třetí fázi došlo k rapidnímu poklesu mezinárodní migrace a vnitřní migrace z venkova do měst poklesla také, ale přesto zůstala na vysoké úrovni. Na konci této fáze se vylidňování venkova výrazně snížilo a ve fázi čtvrté se vnitřní a cirkulační mobilita stala velmi důležitou. Země se transformovaly z čistě emigračních zemí na země imigrační, a to díky méně a středně kvalifikovaným imigrantům z rozvojových zemí. V poslední fázi v zemích dojde k největší vnitřní migraci mezi městy, přičemž imigrace dělníků z rozvojových zemí bude stále pokračovat.

Tento přístup je velmi inovativní, neboť je koncipován ve funkční souvislosti s různými formami migrace v rámci širšího časového hlediska rozvoje. Migraci tak rozlišuje na migraci pracovních sil, vnitřní a mezinárodní migraci, dlouhodobou i cirkulační. Model také předpokládá, že se migrační zkušenosti postupně šíří z poměrně rozvinutých oblastí do těch méně rozvinutých, což se zdá být v souladu i s empirickými důkazy. Tranzitivní teorie migrace tak dobře zapadá do širšího teoretického pohledu na migraci a ekonomický rozvoj a uznává, že migrace má zejména v počátečních fázích rozvoje růstovou tendenci, neboť dochází ke zlepšení infrastruktury, dopravy a komunikace, čímž se zvyšuje tok znalostí, schopností a zájem lidí migrovat. I přes postupně měnící se charakter migrace nevedou rozvojové procesy k jejímu snižování, ale jsou obecně spojovány s větší mobilitou.

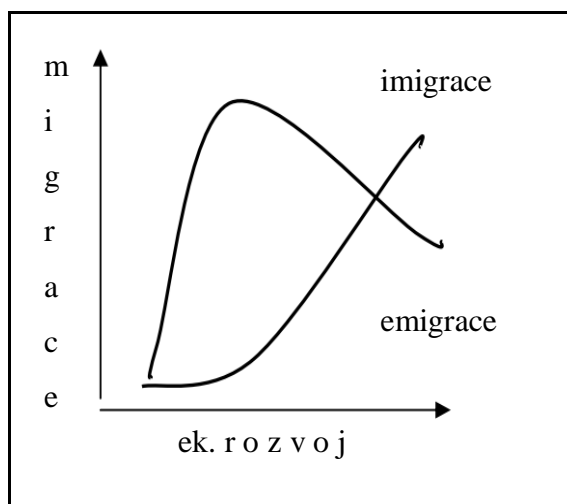
Hlavní silou a zároveň slabinou je univerzálnost modelu, neboť předpokládá, že všechny společnosti prošly stejným typem rozvojových procesů. Další kritikou modelu je jeho neschopnost specifikovat skutečný vztah mezi demografickými změnami a změnami mobility. Koneckonců, lidé se nestěhují pouze kvůli populačnímu růstu, naopak, pokud se populační růst shoduje s hospodářským růstem, nebudou lidé chtít emigrovat. Stejně tak stagnující populační růst může vést k vyšší emigraci z důvodu nepříznivých ekonomických a politických podmínek. I přes všechny pochybnosti a nedokonalosti jde o mnohem empiricky realističtější model než jsou neoklasické, historické a „push-pull“ modely.

Co bylo zatím ekonomy trochu opomíjeno, je další upřesnění přechodné migrační teorie pomocí vysvětlení tzv. „migračního hrbu“ („migration hump“). Existují argumenty, že dočasné zvýšení migrace – migrační hrb – je obvykle součástí procesu ekonomického rozvoje. V raných fázích vývoje vede růst bohatství i k růstu migrace, kdy s rostoucím bohatstvím a vytvářením migračních sítí se zvyšuje podíl lidí, kteří jsou schopni migrovat, což vede k rozšíření migrace v celé zemi. Pouze v pozdějších stádiích vývoje má emigrace klesající tendenci a země se pomalu proměňuje z čistých vývozců pracovní síly na její dovozce.

Dalším vhodným doplněním této teorie by byl širší pohled na vztah migrace a rozvoje, neboť zahrnuje kromě ekonomických a demografických i důležité společenské a kulturní rozměry, jako například vzdělání, přístup k informacím a sociální kapitál. Proto je také nutné chápat rozvoj jako obecnější nárůst lidských schopností.

Následující obrázek znázorňuje, jaký je, podle tranzitivní teorie migrace, vztah mezi rozvojem a různými formami migrace. Z obrázku je zřejmé, že s postupně zvyšující se úrovní rozvoje roste imigrace a pomalu začíná převažovat nad prvotně dominující emigrací.

Obr. 2.1 Vztah ekonomického rozvoje s mezinárodní migrací

Zdroj: DE HAAS, H., Migration and Development, 2008.

Závěry toho modelu však nejsou ve všech případech zcela platné, neboť v některých zemích s přibližně stejným tempem růstu obyvatelstva a se stejnou úrovní rozvoje dochází k velmi rozdílným typům migrace. Do jaké míry k migraci bude docházet a kam se budou migranti stěhovat, totiž záleží na mnoha proměnných, jako jsou geografická vzdálenost, historické, politické a kulturní vazby, minulé a současné migrační politiky, vzdělání, charakter

politických režimů, bezpečnost a další. Tyto faktory společně určují obecnou úroveň a rozdělení bohatství a dalších příležitostí, vnímání lidí situace doma a ve světě, a tím i sklon a schopnost lidí migrovat.

Přínosem tranzitivní teorie migrace je schopnost propojit výskyt specifických forem migrace do širších procesů sociálního a ekonomického rozvoje a nabídnout tak náhled do složitých a dynamických vazeb mezi migrací a rozvojem. [7]

2.4.5 Sociální kapitál, teorie řetězové a síťové migrace

K migraci, jak je uváděno i dříve, může docházet z různých důvodů. I přes známou pravdu, že ekonomické síly jsou jednou z hlavních příčin migrace, a že lidé mají tendence se stěhovat do míst s lepší životní úrovní, však nemůže dostatečně vysvětlit skutečné migrační chování. Podle této teorie by tak měla být pozornost upírána na role národních států, geografickou vzdálenost, instituce, sociální sítě, kulturní a historické faktory působící při vytváření nových způsobů migrace.

Po dosažení určitého množství migrantů v cílové zemi vstupují do hry i jiné faktory mající vliv na pozdější migraci. Existuje argument, že migrace usnadňuje tok informací z cílové země zpět do země původu migrantů, což zjednodušuje pozdější migraci dalším lidem. Snadnější migraci napomáhá i skutečnost, že již usazení migranti fungují jako tzv. „opěrné body“, které budoucím migrantům snižují rizika spojená s migrací, jako jsou materiální náklady a sociální exkluze. Díky pomoci přátel a příbuzných mohou noví přistěhovalci snadněji získat potřebné informace a aktivně využívat jejich pomoc při hledání nového místa k životu a zaměstnání. Proto vznik migračních komunit v dané zemi zvyšuje pravděpodobnost pozdější imigrace do této země.

Pojem migrační síť se obvykle používá k popisu procesu, jenž byl popsán výše jako migrační řetězec. Síť mohou být definovány jako množiny mezilidských vztahů, které spojují prvotní migranty, budoucí migranty a obyvatele v původní a v cílové zemi prostřednictvím příbuzenských a přátelských vztahů. Tyto sociální vazby a pocit sounáležitosti také vysvětlují, proč migranti zasílají značné množství peněz těm, kteří zůstali v původní zemi a neemigrovali. U příjemců remitencí má sociální kapitál, v podobě migračních klanů, vyrovnávací efekt vůči právním, politickým a finančním překážkám migrace. Například v neoklasické migrační teorii založené na individuálních rozhodnutích tzv. remittance nejsou vůbec brány v potaz.

Existuje také tvrzení, že jakmile počet síťových spojení v zemi původu dosáhne určité hranice, migrace se stane stálou, neboť vytváří sociální strukturu pro udržení migračního procesu. Síťové efekty tak vysvětlují stálou migraci i přes formálně uzavřené hranice a bez ohledu na příčiny jejího vzniku. Síťová spojení jsou jakousi formou sociálního kapitálu, který migranti v zahraničí využívají například pro vstup do zaměstnání. Kromě materiálního a lidského kapitálu je sociální kapitál třetím rozhodujícím důvodem migrace, který lidi k migraci inspiruje a umožňuje jim migrovat.

Teorie migračních sítí se stala v posledních dvou desetiletích populární, ale převažují tendence přijímat argumenty této teorie až příliš nekriticky. Nicméně snad jako každý model má i tento své slabiny. Například nenabízí náhled do mechanismů, které mohou eventuálně vést k oslabení a rozpadu systému migračních sítí. Neříká nic o vnějších, strukturálních faktorech ani o vnitřních procesech, jež působí proti tendencím zvyšování migrace prostřednictvím migračních sítí. Stejně jako v „push-pull“ modelech, existuje tendence empiricky ilustrovat důležitou podpůrnou roli migračních sítí bez upřesnění jejich relativní váhy k jiným podpůrným a omezujícím faktorům působícím na migraci. Například dlouhodobá migrace za prací má často sklon k poklesu nebo zastavení, když zmizí základní příčiny migrace. Nebo ačkoliv je migrace obtížně kontrolovatelná vládou, díky vlivu migračních sítí mohou mít zákonné a fyzické bariéry migrace významný vliv na její rozsah a charakter. Dále mohou existovat i vnitřní síly, které mohou migrační síť v průběhu času oslabit. Prvotní migranti nemusí být vždy jen předností, která usnadní následnou migraci, ale mohou se také stát tzv. omezujícími „strážci“, jež váhají nebo nechtějí potenciálním migrantům pomáhat. V průběhu času může totiž příbuzenské nebo přátelské spojení migrantů s „nemigranty“ oslabit.

Důležitým závěrem síťové teorie je ten, že migrační selektivita má tendenci klesat po počáteční fázi prvotních migrantů, neboť dochází k rozšíření migračních zkušeností napříč migrační komunitou. Nicméně poučením je, že by se selektivita migrace mohla i zpětně zvýšit, došlo-li by k oslabení migračních sítí. Ačkoliv jsou příbuzenské síť velkou pomocí při migraci, mohou také vést k sociálnímu vyloučení lidí, jež nejsou členy určitých sociálních či příbuzenských skupin. Objevují se tak i negativa sociálního kapitálu, neboť stejně silné vazby, které pomáhají členům skupiny, často umožňují vyloučit „outsidery“. [7]

2.4.6 Teorie migračních systémů

Teorie migračních sítí je úzce spojena s jiným přístupem, známém jako teorie migračních systémů. Základním předpokladem této teorie je, že migrace mění sociální, kulturní, ekonomické a institucionální podmínky v celém rozvojovém prostoru, ve kterém migrační procesy působí. Zatímco se teorie migračních sítí zaměřuje hlavně na roli osobních vztahů mezi migranty a nemigranty a na to, jak tento sociální kapitál usnadňuje a transformuje migrační procesy, teorie migračních systémů přesahuje tyto hranice tvrzením, že migrace pouze neovlivňuje a není ovlivňována přímým sociálním prostředím migrantů, ale celou strukturou společenských nebo „rozvojových“ souvislostí v konkrétních oblastech, v nichž migrace probíhá. Na rozdíl od tranzitivních modelů, které se zaměřují na to, jak širší procesy rozvoje ovlivňují migraci, teorie migračních systémů se zabývá vzájemným a dynamickým vztahem mezi migrací a rozvojem, což se zdá být zvláště důležité pro vypracování teoretického rámce, který migraci klade do širší rozvojové perspektivy.

Geograf Mabogunje, zakladatel teorie migračních systémů, definoval migrační systém jako soubor míst propojených obousměrnými toky osob, zboží, služeb a informací, které mají tendenci usnadňovat další výměnu, včetně migrace. Při formování migračních systémů se zaměřil na roli informačních toků a na mechanismy zpětné vazby. Význam zpětné vazby velmi zdůrazňuje, neboť se informace o migrantově přijetí a pokroku v cílové zemi přenáší zpět do země původu. Příznivé informace tak mohou podpořit další migraci.

Mabogunje zaměřil svou analýzu migrace z vesnických oblastí do měst hlavně na africký kontinent, ale později došlo k rozšíření tohoto modelu i na mezinárodní úroveň. Mezinárodní migrační systémy se skládají ze zemí nebo spíše z míst v různých zemích, které si vyměňují relativně vysoký počet migrantů a jsou charakterizovány mechanismy zpětných vazeb, které spojují pohyb lidí mezi jednotlivými zeměmi souběžně s toky zboží, kapitálu a informací. Migrační systémy spojují jednotlivce, rodiny a společnosti do uskupení, které jsou v současnosti nazývány jako nadnárodní komunity. Tím dochází k poměrně úhlednému geografickému strukturování a shlukování migračních toků.

Na mezinárodní úrovni lze identifikovat hned několik mezinárodních migračních systémů, v nichž se regiony v rozvojových zemích specializují na migraci do určitých regionů rozvinutých zemí. Například můžeme uvést Severoamerický migrační systém, který propojuje Mexiko a státy Střední Ameriky s USA a Kanadou, nebo v Evropě Středomořský migrační systém, který spojuje země Severní Afriky a Turecka s Evropskou unií.

Skutečnost, že počáteční okolnosti, jak v zemi původu, tak v cílové zemi, se v průběhu migračního procesu mění, znamená, že by příčiny a důsledky migrace neměly být studovány samostatně, ale jako součást stejného systému a procesu. Migrace současně přetváří sociálně-ekonomický vývoj jak v zemi původu migrantů, tak v cílové zemi, neboť například remitence posílané zpět členům rodiny mohou změnit sociální a ekonomickou situaci v zemi původu a podpořit tak další migraci. Objevuje se zde také výraz sociální remitence, který na místní úrovni zahrnuje formy kulturního rozšiřování. Tento zpětný tok skládající se z nápadů a nových zkušeností hraje důležitou roli jako potenciální podpora imigrantů v podnikání, vytváření rodin a v politické integraci. Ovlivňuje také vnímání a pocit relativní deprivace a aspirace lidí, které rovněž mohou ovlivnit následné migrační chování. Příliv finančních remitencí do rodin migrantů může zvýšit společenské rozdíly a pocit deprivace mezi nemigranty, a tím přispět k tzv. „kultuře migrace“, kdy se migrace stává normou.

Tento pohled na vzájemný vliv migrace a širšího kontextu rozvoje zdůrazňuje význam začlenění nemigrantů v jakékoli analýze dopadů migrace, neboť má tendenci ovlivnit společnost migrantů jako celku. Z toho vyplývá, že dopady migrace nelze správně pochopit pouze studiem migrantů, což je častý případ, ale je potřeba zvážit širší souvislosti probíhající migrace. Pro správné pochopení propojení mezi migrací a rozvojem je třeba studovat celé přistěhovalecké komunity, včetně nemigrantů, a to v konkrétních regionálních, místních a nadnárodních oblastech a souvislostech, ve kterých žijí.

Síťová teorie a teorie migračních systémů se tak primárně zaměřují na faktory, které migraci způsobují, utvářejí a udržují. Dohromady nám pomáhají pochopit, jak se migrace vyvíjí v čase, mění se její povaha, velikost, cílová místa a selektivita, a jak se migrace a rozvoj vzájemně ovlivňují. [7]

2.4.7 Nová ekonomie pracovní migrace (NELM)

V 80. a 90. letech minulého století začaly tzv. nové ekonomiky v oblasti pracovní migrace kritizovat neoklasickou teorii migrace. Odmítaly neoklasické modely, jež byly hodnoceny jako příliš individualistické a strnulé při řešení složitých a různorodých interakcí mezi migrací a rozvojem. Nový přístup k migraci se postupně ukázal být životaschopnou alternativou nejen pro neoklasické pojetí, ale také pro strukturalistické teorie. Začalo se o emigraci, imigraci a o chování jednotlivých migrantů uvažovat v širším společenském kontextu a za nejefektivněji se rozhodující jednotku byla považována rodina nebo domácnost,

už ne pouze jednotlivce. To umožnilo do modelu integrovat i jiné faktory ovlivňující migraci než jen pouze individuální maximalizaci příjmů.

Migrační modely nové ekonomiky pracovní migrace jsou modely chování rodin nebo domácností, jež společně sdílejí rizika migrace. Domácnost je lépe než jednotlivce schopna diverzifikovat své zdroje jako je práce, aby dosáhla minimálního rizika, co se týče příjmů. Základním předpokladem je, že lidé, domácnosti a rodiny se snaží nejen o maximalizaci svých příjmů, ale také o rozložení a minimalizaci rizik. Vnitřní a mezinárodní migrace je vnímána jako reakce domácností na nejisté příjmy, neboť zasílané remitence poskytují jakousi příjmovou „pojistku“ domácnostem, jež neemigrovaly a zůstaly v původní zemi. Hlavní myšlenkou je, že pro domácnost jako celek může být strategie mít členy rodiny v zahraničí prostředkem jak k rozdělení rizika, tak investicí pro přístup k vyšším ziskům.

Migrace však nemusí být vnímána pouze jako strategie rozložení rizik domácností s cílem stabilizovat rodinné příjmy, ale také jako strategie k překonání různých tržních překážek. Podle nové ekonomie pracovní migrace se tyto domácnosti nacházejí na nedostatečných finančních a pojišťovacích trzích, které převažují ve většině rozvojových zemí. Tyto trhy jsou často málo rozvinuté nebo je těžké se na ně vůbec dostat. K překonání těchto omezení mohou pomoci právě finanční remitence, jež potenciálně mohou umožnit domácnosti investovat a zlepšit své životní podmínky. Zatímco v neoklasickém modelu remitence nehrají žádnou roli, v rámci NELM jsou vnímány jako jeden z nejdůležitějších motivů k migraci. [7]

2.5 Shrnutí

Uvedené vědecké diskuse o migraci a jejím vlivu na ekonomický rozvoj mají tendence střídat optimistické a pesimistické názory. Na počátku 21. století však došlo k většímu obratu směrem k optimistickému vnímání této problematiky, a to hlavně v politických diskuzích. V oblasti zkoumání migrace a rozvoje rovněž došlo k nárůstu empirických výzkumů, jež budou v další kapitole nastíněny.

Často se objevují argumenty, že lze kombinovat a integrovat různé teoretické pohledy na migraci, avšak tyto pokusy jsou velmi problematické vzhledem k nesouměrnosti problémů a souvisejících disciplinárních členění jednotlivých modelů. Tvůrci různých paradigmat totiž žijí v různých částech světa, používají různé jazyky, výrazy a různá kritéria pro určení daných problémů a nalezení jejich řešení. Proto jejich vzájemná syntéza není možná. [7]

3. EMPIRIE VLIVU IMIGRACE NA EKONOMICKÝ ROZVOJ

Migrace obyvatel je proces, který výrazně ovlivňuje dlouhodobý vývoj lidstva. Podle odhadů Organizace spojených národů (OSN) dosáhl počet mezinárodních migrantů v roce 2005 téměř 191 milionů, což představuje zhruba tři procenta světové populace. Ve srovnání s odhady pro rok 2000 se absolutní počet mezinárodních migrantů v roce 2005 zvýšil o 15 milionů, přičemž největší počet mezinárodních migrantů byl zaznamenán v Evropě (více než 61,1 mil.), která je následována Asií (53,3 mil.), Severní Amerikou (44,5 mil.) a Afrikou (17,1 mil.). Také proto se jistě zvedla vlna zájmu o problematiku migrace a čím dál více se objevují empirické studie zabývající se jejím působením na veškeré aspekty lidského života.

V této kapitole budou rozebrány některé z těchto studií, a to takové, jež se soustředí na ekonomické dopady imigrace, působení imigrace na mzdy, význam remitencí a vzdělanosti imigrantů aj. [15]

Následující tabulka ukazuje měnící se pohled na vazbu mezi migrací a ekonomickým rozvojem. V akademických a politických diskusích se názory měnily z optimistických na pesimistické a v posledních letech zpět na optimistické. [7]

Tab. 3.1 **Hlavní fáze politik a výzkumu migrace a ekonomického rozvoje**

Období	Oblast výzkumu	Oblast politiky
do 1973	Optimistický pohled na migraci a ekonomický rozvoj.	Rozvojoví optimisté: přenos kapitálu a znalostí migranty by mohl pomoci ekonomickému rozvoji v rozvojových zemích.
1973-1990	Pesimistický pohled na migraci a ekonomický rozvoj (odliv mozků).	Rostoucí skepse, obavy z odlivu mozků, zaměření na integraci migrantů v přijímajících zemích. Migrace není spojována s rozvojovou pomocí.
1990-2001	Přechod k jemnějším názorům pod vlivem rostoucích empirických prací.	Přetrvávající skepse, zpřísnění imigrační politiky.
2001-současnost	Rozmach v publikační činnosti (smíšené, ale obecně pozitivní pohledy).	Oživení optimistického pohledu na migraci a ekonomický rozvoj pod vlivem rostoucího objemu remitencí, obrat pohledu: migrace jako příliv mozků.

Zdroj: DE HAAS, H., Migration and Development, 2008; vlastní úprava

3.1 Vliv imigrace na mzdy

Studie dvou amerických vědců (Sari P. Kerr, William R. Kerr)³ tvrdí, že asimilace přistěhovalců je často posuzována pomocí srovnání jejich mezd a zaměstnanosti se mzdami a zaměstnaností domácího obyvatelstva, a to v době příchodu imigrantů a po celou dobu trvání jejich pobytu v hostitelské zemi. Autoři uvádějí, že prvotní studie v tomto směru zjistily, že imigranti v USA vydělávali v době svého příchodu méně než domácí obyvatelé, avšak do 15 let se postupně dostali na stejnou mzdovou úroveň. Dále bylo zjištěno, že po 30ti letech od příchodu vydělávali imigranti o 11 % více než domácí obyvatelé stejného věku a stejného vzdělání. Ke stejným výsledkům, jež vedly k názoru, že přistěhovalectví mělo pozitivní vliv na americkou ekonomiku, dospěla i studie George J. Borjase⁴. Některé výzkumy však tvrdí, že současní imigranti, jež jsou většinou nižšího vzdělání a kvalifikace, pravděpodobně nikdy nedosáhnout stejné mzdové úrovně jako domácí obyvatelé. Naopak imigranti s vyšším vzděláním a kvalifikací vstupují na americký trh práce s vyššími mzdami a jejich asimilace je velmi rychlá. [8], [6]

Výsledky studie tak potvrzují teoretické předpoklady, že mzdové rozdíly mezi přistěhovalci a domácím obyvatelstvem jsou dány mírou vzdělání a kvalifikací přistěhovalců. Studie se shoduje s jinými výzkumy na tom, že mzdová propast mezi imigranty a domácími obyvateli postupem času (stráveného v hostitelské zemi) klesá, neboť po získání lepších jazykových dovedností a dalšího vzdělání se asimilace imigrantů urychluje. [8]

Další odborná práce v tomto směru, o imigraci v Německu od Y. Mehmeta⁵, testuje hypotézu, zda má imigrace vliv na trh práce a základním předpokladem je, že imigranti zvyšují nabídku práce na trhu, čímž snižují tržní cenu práce. Tento předpoklad však některá literatura nepodporuje a dodnes mezi vědci existují na toto téma rozporuplné názory. Studie se dále zaměřuje na účinky několika makroekonomických veličin, jako jsou HDP, nezaměstnanost, dovoz, emigrace, na reálné mzdy v Německu.

Otázkám vlivu imigrace na mzdy se věnovalo již mnoho odborníků. Například Borjas, Freeman a Katz, jež dělali rozsáhlé výzkumy o vlivu imigrace na trh práce, především v USA. Ve své práci rozdělili imigranty do skupin podle vzdělání a snažili se zachytit vliv těchto skupin na trh práce. Podle nich vliv imigrace na domácí trh práce velmi závisí na metodě

³ Economic Impacts of Immigration: A Survey, 2008

⁴ The Economic Analysis of Immigration, 1999

⁵ Immigration, Trade and Wages in Germany, 2005

použité pro posouzení přistěhovalectví. Obecně přistěhovalectví zvyšuje dodávky hlavně méně kvalifikované pracovní síly s maximálně středoškolským vzděláním, což vede ke snížení mezd hlavně méně kvalifikovaným pracovníkům. Vliv imigrace na mzdy a zaměstnanost byl již dříve zkoumán v Německu a Rakousku a to v době pádu železné opony. Rakouské výsledky tehdy ukázaly, že imigrace negativně ovlivnila mzdy a zaměstnanost domácích obyvatel v regionu, kam imigranti přicházeli, ale na celkovou zaměstnanost vliv neměla. Výsledky Německa byly odlišné. Imigrace neměla negativní vliv ani na mzdy, ani na zaměstnanost. Z toho se dá soudit, že většina imigrantů doplnila chybějící pracovníky na německém trhu, čímž byl celkový efekt přistěhovalectví bezproblémový. [12]

Studie Y. Mehmety pracuje s proměnnými, jako jsou reálné mzdy, reálné platy, hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, příchod imigrantů, emigrace z Německa a německý import zboží a služeb. Funkční popis použitého ekonomického modelu je následující:

$$Mzdy = F(HDP, Nezaměstnanost, Import, Imigrace, Emigrace)$$

Mzdy jsou závislou proměnnou, zatímco HDP, nezaměstnanost a import jsou nezávislé proměnné, které představují makroekonomické změny v německém hospodářství od roku 1950. Tento model má však mnoho omezení, jež vedly k jeho několika revizím, kde přibyly další proměnné a získaly logaritmickou podobu. Z těchto pozdějších modelů mimo jiné vyplynulo, že HDP není významným faktorem určujícím mzdu. Dřívější literatura předpokládá, že dovoz zboží a služeb mzdy ovlivňuje negativně, neboť s rostoucím dovozem se snižuje domácí výroba a tím i mzdy, avšak v Německu měl podle studie dovoz relativně neutrální efekt. Dováželo se totiž převážně zboží, jež se používá pro další výrobu, která se tak dovozem neutlumuje. Nezaměstnanost ovlivňuje mzdy negativně, neboť studie ukázala, že 1 % zvýšení nezaměstnanosti sníží mzdy o 0,031 %. Emigrace, stejně jako faktor času, neměla na změnu mezd významný vliv, zatímco imigrace v tomto případě ano. Výsledná data ukázala, že 1 % nárůst imigrace snížil mzdy o 0,021 %. [12]

3.2 Vliv remitencí na ekonomický rozvoj

Zjednodušeně řečeno jsou remittance transfery peněz nebo zboží od migrantů, kteří pobývají v zahraničí. Mezinárodní měnový fond ve svých statistikách pracuje se třemi typy remitencí. V odborných studiích, i v této práci, se pojmu remittance používá ve smyslu první kategorie:

- remittance pracovníků (workers' remittances) jsou transfery zboží a financí ze strany pracovníků, kteří zůstávají v zahraničí rok nebo déle;
- zaměstnanecké kompenzace (compensation of employees) jsou transakce pocházející od osob, které zůstávají v zahraničí méně než jeden rok;
- migrační transfery (migrants' transfers) jsou transfery zboží a financí související s přeshraniční migrací (např. každodenní dojíždění za prací do zahraničí).

Geografické rozdělení remitencí za posledních devět let, znázorněné v následující tabulce, ukazuje na nejhorší postavení subsaharské Afriky, do níž plyne nejmenší objem zasílaných remitencí a naopak na dlouhodobě nejlepší postavení Latinské Ameriky s Karibikem a Východní Asií s Tichomořím. Z tabulky je také zřejmý více jak trojnásobný nárůst celkového objemu remitencí za sledované období. Podle studie Roberta Stojanova a kol.⁶, lze v blízké budoucnosti očekávat neměnný trend vývoje objemu i směru těchto finančních prostředků. [15]

Tab. 3.2 Rozdělení remitencí pracovníků, zaměstnaneckých kompenzací a migračních transferů podle jednotlivých regionů v letech 2000 - 2008 (v mld. USD)

Region	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008*
Východní Asie a Pacifik	16,7	20,1	29,5	35,4	39,2	46,9	52,9	65,2	69,9
Evropa a Střední Asie	12,8	12,4	13,7	15,5	22,2	31,2	38,3	50,4	53,1
Latinská Amerika a Karibik	20,0	24,2	27,9	36,6	43,3	50,1	59,2	63,1	63,3
Střední východ a severní Afrika	12,9	14,7	15,2	20,4	23,0	24,3	25,7	31,3	33,7
Jižní Asie	17,2	19,2	24,1	30,4	28,7	33,1	39,6	52,1	66,0
Subsaharská Afrika	4,6	4,6	5,0	6,0	8,0	9,4	12,9	18,6	19,8
Rozvojové země	84,2	95,2	115,5	144,3	164,4	194,8	228,7	280,7	305,3
Svět	131,5	146,8	169,5	207,3	234,9	267,8	306,6	370,8	397,0

Poznámka: *odhad

Zdroj: REJŠKOVÁ, T., STOJANOV, R. a kol., 2009

⁶ Remittance zasílané z České republiky a jejich rozvojový dopad, 2009

Stejně jako mnoho jiných záležitostí týkajících se migrace jsou i remitence velmi špatně přesně měřitelné. Přestože existují jisté odhady rozsahu zasílaných remitencí, je nutné zdůraznit, že se ve většině případů týkají prostředků zaslaných pouze oficiálními kanály. Přitom na základě výzkumů, které proběhly převážně v 80. letech minulého století, se odhaduje, že remitence zasílané neformálními kanály kolísají v závislosti na dané zemi v rozmezí 8 až 85 procent z celkového proudu oficiálních remitencí. [15]

Studie Roberta Lucase⁷ se zabývá vlivem migrace na ekonomický rozvoj a to z různých úhlů pohledu. Vazby mezi migrací a rozvojem podle něj závisí na určitém kontextu, mění se s rozsahem a povahou migračních proudů, zkušenostmi migrantů a také závisí na hospodářské, politické a sociální situaci v zemi původu migrantů. Nepředpokládá totiž, že by rozdílné migrační režimy, dočasná nebo trvalá migrace, kvalifikovaní a méně kvalifikovaní migranti, měli na ekonomický rozvoj stejný vliv. Pro představu rozmanitosti vazeb mezi migrací a rozvojem byly v této studii uvedeny čtyři migrační režimy, z nichž každý vykazuje odlišné vlastnosti. Základ, a to migrace z nízkopříjmových oblastí do vysokopříjmových, je pro všechny režimy stejný. Prvním migračním režimem je migrace do Evropské unie. Zde dochází ke koordinované migrační politice, kde se do popředí dostávají problémy s uprchlíky a žadateli o azyl. Druhým režimem jsou smluvní pracovníci v Perském zálivu z Jižní a Jihovýchodní Asie, kde se jedná převážně o dočasnou migraci bez doprovodu rodiny. Největšími dodavateli pracovních sil v této oblasti jsou Bangladéš, Indie, Pákistán a Srí Lanka. Třetím režimem je migrační proud do Severní Ameriky. Případ selektivní migrace do těchto tradičních míst vedl k bimodálnímu rozdělení dovedností migrantů na vysoce kvalifikované přistěhovalce, jež se zde usídlují většinou na trvalo i s rodinou, a méně kvalifikované pracovníky, jež často migrují nelegálně. Posledním migračním režimem je migrace ve Východní Asii. V této oblasti převažuje krátkodobá legální migrace v kombinaci se zaměstnáváním stážistů a studentů. Tyto pracovní síly nejčastěji přicházejí z Indonésie, Filipín, Thajska, Hongkongu, Japonska a Koreje. [11]

Větší část studie je však věnována významu remitencí, které mají v posledních letech růstovou tendenci a staly se stabilním zdrojem financí v rozvojových zemích. Objem těchto peněžních prostředků již přesáhl celkový objem Oficiální rozvojové pomoci (ODA) a v roce 2001 činil téměř 100 miliard USD. Studie uvádí, že největšími příjemci remitencí jsou Indie, Filipíny, Maroko, Pákistán, Indonésie a země východní Asie. J. Edward Taylor⁸ ve své studii

⁷ International Migration and Economic Development: Lessons from Low-Income Countries, 2005

⁸ International Migration and Economic Development, 2006

uvádí, že více než 70 % všech remitencí směřuje do rozvojových zemí a jejich podíl na HDP těchto zemí se neustále zvyšuje. Například v roce 2004 remitence představovaly 11 % hrubého domácího produktu Guatemaly a 16 % celkového HDP Salvadoru. [11]

Největším samostatným zdrojem, odkud plynou remitence do světa, jsou Spojené státy, avšak vzhledem k počtu migrantů je z Evropské unie a zemí Perského zálivu zasíláno těchto finančních prostředků mnohem více. Důkazy o tom, zda remitence přispívají k vyrovnávání rozdílných příjmů jsou v rámci jednotlivých zemí různé. Například situace v Maroku, Mexiku, Egyptě a v několika transformujících se ekonomikách Východní Evropy poukazuje na pozitivní vliv remitencí na investice, i když řada studií tento vliv zpochybňuje. Zda remitence mohou urychlit hospodářský růst prostřednictvím investic nebo jiným způsobem, tak zůstává předmětem sporů. Studie J. Edwarda Taylora uvádí, že vliv remitencí na příjmovou nerovnost v zemích původu migrantů má v různých studiích protichůdné závěry. Některé studie pozorovaly, že nerovnosti v příjmech rostou, když do země plynou remitence, jiné to viděly právě naopak. Pro tento nesoulad má však Taylor jednoduché vysvětlení. Podle jeho předchozích zjištění, že prvotní imigranti pocházejí hlavně ze středních příjmových vrstev, které si snáze mohou dovolit náklady a rizika spojené s migrací, zasílají tito imigranti peněžní prostředky zpět do domácností v této střední vrstvě, čímž se přímo zvyšuje příjmová nerovnost. Nicméně v průběhu času, kdy stále více domácností získá přístup k rozšiřujícím se migračním sítím, začnou remitence plynout i chudším rodinám a budou tak mít pozitivní vliv na vyrovnání příjmových nerovností. Hlavně díky tomu jsou remitence obecně uznávány jako prostředek ke zmírňování chudoby ve světě. [11], [16]

Mnohé studie také poukazují na to, že mezinárodní migrace má v krátkém horizontu hlavně negativní vliv na domácí ekonomiku emigrantů, neboť přichází o pracovníky a tím i o jejich práci. V dlouhodobém horizontu je však tento vliv převážně pozitivní, jelikož zasílané remitence pomáhají novým investicím v domácí ekonomice. Po nějaké době tak díky multiplikačnímu efektu, investicím a jejich výnosům mohou opadnout i emigrační tlaky. Tyto závěry vycházejí z praxe, kdy například země jako Irsko měly dříve vysoké počty emigrantů, zatímco dnes se staly magnetem pro přistěhovalce. S těmito závěry se ve své studii ztotožňuje i R. Stojanov. [15], [16]

3.3 Vliv vzdělanosti imigrantů na ekonomiku

Vliv imigrace na fiskální rovnováhu hostitelské země je stále více diskutovaným tématem, neboť hlavně populace zemí OECD⁹ postupně stárne a očekává se krize v oblasti sociálního zabezpečení. Zda a kolik imigranti přispívají do státních pokladen hostitelských zemí, záleží na složení migrace z hlediska věku a vzdělání. Obecně převládá názor, že více vzdělání imigranti přispívají k fiskální rovnováze větším dílem, zatímco příliv méně kvalifikovaných imigrantů vede ke snižování mezd na trhu práce těchto pracovníků a zvyšování jejich nezaměstnanosti, což může mít za následek zvyšování sociálních výdajů státu a také zvyšování kriminality a chudoby. Proto se hostitelské země snaží přilákat hlavně vysoce kvalifikované imigranty. Studie OECD¹⁰ uvádí, že množství emigrujících vysoce kvalifikovaných pracovníků může mít negativní dopad hlavně na malé země, odkud pocházejí. Emigranty z menších zemí jako jsou například Jamajka, Haiti, Trinidad a Tobago, Mauricius nebo Fidži, tvoří více než 40 % právě tyto kvalifikovaní pracovníci. V některých případech to může být až 80 %. Závěr studie OECD zdůrazňuje, že emigrace vysoce kvalifikovaných pracovníků tak může nepříznivě ovlivnit hlavně malé země a bránit jim v dosažení potřebného množství lidských zdrojů, jež je nezbytné pro jejich dlouhodobý ekonomický rozvoj. V rozvojových zemích je proto mezinárodní migrace spojována s obavami z tzv. „odlivu mozků“ a ztráty ekonomického potenciálu, jež může být tímto odlivem způsobena. Emigrace vysoce kvalifikovaných pracovníků je taktéž významná ve Střední Americe a střední Asii, s výjimkou Hongkongu a Singapuru. [16] [11]

Determinanty emigrace těchto vysoce kvalifikovaných pracovníků však nejsou zcela jasné. Ekonomická teorie říká, že významnými ovlivňujícími prvky jsou rozdíly v úrovni mezd vzhledem ke vzdělání mezi zemí původu a cílovou zemí. Určitou roli také hraje poptávka po vysoce kvalifikovaných pracovnících, která v zemích OECD výrazně vzrostla. Studie provedená pod záštitou OECD vysvětluje, že tento růst je způsoben zejména vývojem informačních technologií a rostoucí rolí lidského kapitálu v ekonomickém rozvoji zemí. Stárnutí populace ve většině zemí OECD a související nárůst požadavků na zdravotní péči zvýšilo poptávku po zdravotním personálu. Lékaři, zdravotní sestry, pomocní ošetřovatelé a asistenti jsou v současnosti velmi vyhledávaným povoláním. Totéž platí pro učitele, překladatele, vědce, odborníky v oblasti biomedicíny a zemědělsko-potravinářského odvětví. Mnohé země tak mění své právní předpisy s cílem usnadnit vstup těchto zahraničních

⁹ OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj

¹⁰ Counting Immigrants and Expatriates in OECD Countries: A New Perspective, 2005

pracovníků na své trhy práce. Většina z nich zpružnila své stávající imigrační politiky, jiné zahájily konkrétnější programy na nábor pracovních sil. I přesto, že základem imigrační politiky většiny zemí je podpora trvalé imigrace, jsou vydávána a podporována i dočasná víza. Tato dočasná imigrace bývá limitována ročními kvótami, které postupem času některé země zvyšují. Například v roce 2001 se ve Švýcarsku kvóty pro vysoce kvalifikované pracovníky zvýšily téměř o 30 %. Některé země OECD také vytvářejí nové programy k usnadnění imigrace těchto kvalifikovaných pracovníků. Například v Norsku a Spojeném království umožňují zahraničním pracovníkům přijít na určitou dobu hledat práci. V zemích jako jsou Austrálie, Kanada a Nový Zéland je trvalá imigrace předmětem bodového systému, jenž klade stále rostoucí důraz na profil potenciálních přistěhovalců z hlediska věku, vzdělání, dovedností a pracovních zkušeností. Trvalá imigrace vysoce kvalifikovaných pracovníků do těchto zemí se v posledních letech zvýšila téměř o 25 % a dočasná imigrace je stále více usnadňována. [14]

Působení stupně kvalifikace imigrantů na trh práce hostitelské země se nejčastěji projevuje změnou průměrných mezd. K poklesu těchto mezd dochází hlavně kvůli příchodu méně kvalifikovaných, méně vzdělaných a tudíž levných pracovníků. Na druhou stranu se jejich příchodem mzdy a zaměstnanost tzv. doplňkových pracovníků nebo výrobních faktorů může zvýšit. Celkový pohled na imigraci tak často nadhodnocuje její negativní efekty a přistěhovalci jsou považováni za velkou sociální zátěž pro stát, avšak většina vědeckých studií odhaduje, že fiskální dopady přistěhovalectví jsou celkově velmi malé. [8]

Studie OECD se snaží i mimo jiné poukázat na špatnou dostupnost a různorodost dat v této oblasti, jež vede ke složitému a neúplnému popisu migrace pracovníků podle vzdělání. V současné době existuje několik studií, které pojednávají o emigraci podle zemí původu a výše vzdělání, avšak tyto studie jsou zastaralé, neboť používají data z počátku devadesátých let minulého století. Teprve z výsledků sčítání obyvatel v zemích OECD v roce 2000 bylo možné sestavit první podrobný obraz migrace v rámci těchto zemí. Dalším problémem při posuzování dopadu přistěhovalectví je, že přistěhovalci mohou přicházet právě do oblastí, kde je v danou dobu vysoká poptávka po jejich dovednostech. Proto je obtížné přesně zjistit dopady takovéto imigrace na trh práce dané země. [14]

Studie A. Kuglera a M. Yuksela¹¹ využívá situace z roku 1998, kdy do USA po ničivém zásahu hurikánu Mitch proudil vysoký počet imigrantů ze Střední Ameriky. Tyto

¹¹ Effects of Low-Skilled Immigration on U. S. Native: Evidence from Hurricane Mitch, 2008

přistěhovačce tvořili převážně lidé mladšího věku a nižšího vzdělání, což vědcům umožnilo zaměřit se na dopad méně kvalifikovaných imigrantů na trh práce v USA.

Výsledky studie došly k závěru, že imigranti z Latinské Ameriky pozitivně ovlivnili hodinovou mzdu domácích pracovníků s vysokoškolským a vyšším odborným vzděláním, zatímco neměli téměř žádný vliv na hodinovou mzdu méně kvalifikovaných lidí, neboť ti mohli být těmito imigranty snáze nahrazeni. Negativní dopad imigrační vlny byl zjištěn u zaměstnanosti dřívějších přistěhovalců z Latinské Ameriky. Studie uvádí, že její odhady mohou být značně zkreslené, neboť imigranti mohli přicházet právě do míst, kde byla po jejich dovednostech poptávka, a poukazuje tak na význam řádné kontroly potenciálních chyb, které v oblasti studií přistěhovalectví vznikají dosti často. [10]

3.4 Další aspekty migrace

3.4.1 Migrace žen

Poměrně nově zkoumaným migračním fenoménem je vzrůstající počet žen v proudech mezinárodní migrace. Ženy v současné době představují téměř polovinu mezinárodních migrantů a dominují v migračních proudech směřujících do ekonomicky rozvinutějších zemí. Zároveň však patří mezi nejvíce zranitelné skupiny migrantů a to především v oblasti porušování lidských práv. [15]

Taylor ve své studii zmiňuje, že ze sčítání lidu v USA z roku 2000 vyplynulo, že například z Dominikánské republiky imigrovalo více žen, zatímco ze Salvadoru imigrovalo více mužů. Obě země se nacházejí ve stejném regionu Latinské Ameriky, mají podobnou historii, hospodářskou situaci i HDP na obyvatele. Dalo by se tak očekávat, že muži a ženy z obou zemí budou mezi imigranty stejně zastoupeni. Můžeme také zmínit migraci z Indie do USA, kde převažují muži, zatímco z Číny a Jižní Koreje emigruje více žen. Jak vysvětlit tyto rozdíly? V literatuře zabývající se podobnými otázkami existuje spousta hypotéz. Velký vliv má jistě rozdělení trhu práce dané cílové země podle pohlaví, protože například USA najímá hlavně z Mexika mužské pracovníky, neboť je zde velká poptávka po práci v zemědělství, stavebnictví a úklidových pracích, jež jsou převážně mužskou doménou. Důležitou úlohu také hraje úroveň ekonomického rozvoje cílových zemí. Imigrace žen tak převládá hlavně ve vyspělejších zemích než v rozvojových a tento trend je spojen s imigrační politikou jednotlivých zemí. Čím vyspělejší země, tím více je kladen důraz na rodinu a ženám je umožněn snazší přístup ke vzdělávacím a pracovním příležitostem. [16]

Ženy tak ve stále větším měřítku migrují samy a ve skutečnosti jsou často hlavním živitelem rodiny, kterou zanechaly doma. Očekává se, že tento trend bude pokračovat, neboť se v industrializovaných zemích zvyšuje poptávka po pracovní síle v zaměstnáních, jako jsou domácí práce, ošetrovatelský a pečovatelský servis, úklid a maloobchodní prodej, které tradičně vykonávají ženy. Tento nový trend má i své negativní dopady v zemích původu v podobě nárůstu rozvodů, ovdovění, bezdětnosti a samoty. Na druhou stranu jsou zde i pozitivní souvislosti, neboť mnoho žen má díky své migraci lepší přístup ke vzdělání, větší povědomí o svých právech, lepší možnosti najít si práci a získat tak nové zkušenosti. [15]

3.4.2 Nelegální imigrace

V mnoha studiích je také zmiňován problém nelegální migrace a důvody, které k ní vedou. Robert Lucas ve své práci vysvětluje, že pravděpodobnost, zda jednotlivci požádají o legální vstup do země je ovlivněna pravděpodobností úspěchu jejich vstupu. Pokud je tato pravděpodobnost malá, roste počet nelegálních vstupů do země i přes vysoká rizika a náklady spojené s tímto způsobem migrace. Například USA podporuje imigraci vysoce kvalifikovaných pracovníků, avšak nelegální migrace hlavně nízkokvalifikovaných migrantů je stále problémem. Také kupříkladu státy Perského zálivu vydávající hlavně dočasná pracovní víza se potýkají se zneužíváním svého vízového systému, neboť zde bují nelegální obchodování se „vstupenkami“ do těchto zemí. [11]

4. CHARAKTERISTIKY IMIGRANTŮ V ZEMÍCH OECD

4.1 Imigrace v zemích OECD

OECD je zkratkou pro sdružení 30 nejvyspělejších zemí světa¹², jež těmto zemím umožňuje lépe spolupracovat a reagovat na hospodářské, sociální a environmentální výzvy globalizace. Organizace těmto zemím poskytuje prostředí, kde si mohou jejich vlády porovnávat politické zkušenosti, hledat řešení různých problémů a pracovat na koordinované domácí a zahraniční politice. [3]

Tato kapitola bude věnována popisu jednotlivých charakteristik imigrantů právě v zemích OECD a to zejména proto, že jsou tyto země hlavním útočištěm imigrantů z celého světa a také proto, že existují a jsou dostupná potřebná data pro zpracování zvolené problematiky v rámci této organizace.

V posledních dvou desetiletích několikanásobně vzrostly migrační toky po celém světě. V zemích OECD byl od roku 1960 evidován trojnásobný růst počtu imigrantů, čímž se problémy integrace přistěhovalců a vhodných imigračních politik jednotlivých zemí dostaly do popředí zájmu. Avšak pro relevantní a efektivní realizaci imigračních politik je zapotřebí spolehlivých statistických údajů. Pro tuto potřebu byla OECD vypracována Databáze imigrantů v zemích OECD (DIOC), která zahrnuje široké spektrum informací o imigraci v rámci těchto zemí a také samotných imigrantech. [2]

4.1.1 Databáze imigrantů v zemích OECD (DIOC)

Tato mezinárodně srovnatelná databáze (DIOC) vznikla za účelem poskytování obsáhlých a ucelených informací o imigraci v rámci organizace OECD pro potřeby všech členských i nečlenských zemí. V roce 2004 začalo OECD se sběrem dat od jednotlivých národních statistických úřadů se zaměřením na údaje ze sčítání lidu nebo registru obyvatel pro zjištění počtu cizinců a původních obyvatel v zemích OECD. V první fázi sběru dat se zjišťovalo místo narození imigrantů a výše jejich vzdělání, později i další zjistitelné charakteristiky.

Databáze obsahuje zhruba 230 zemí původu přistěhovalců a byla rozšířena o údaje zveřejněné roku 2005, které zjišťovaly vzdělání obyvatel zemí OECD podle místa narození.

¹² Členské země OECD jsou: Austrálie, Belgie, Česká republika, Dánsko, Finsko, Francie, Maďarsko, Island, Irsko, Itálie, Japonsko, Kanada, Korea, Lucembursko, Mexiko, Německo, Nizozemí, Nový Zéland, Norsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Řecko, Slovenská republika, Spojené státy americké, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Turecko a Velká Británie.

Databáze DIOC tak obsahuje informace o věku a pohlaví, délce pobytu, postavení na trhu práce, vzdělání, kvalifikaci a místě narození imigrantů v 28 zemích OECD (v databázi nejsou zahrnuty Island a Korea). Obecně platí, že údaje zahrnují všechny osoby starší 15 let, avšak existují i výjimky jakými jsou Španělsko, Švédsko a Spojené státy, kde je referenční populací brána populace starší 16 let. Své údaje ze sčítání lidu z roku 2000 poskytlo 22 zemí, zatímco 4 země (Dánsko, Finsko, Norsko, Švédsko), jež nevedou sčítání lidu, ale registr obyvatel, poskytly údaje z těchto registrů. V případě Německa a Nizozemí byly použity údaje ze šetření pracovních sil, jež poskytl Eurostat za léta 1998-2002, neboť jejich sčítání lidu, popřípadě registr obyvatel, neobsahovaly potřebné informace. Referenčním rokem celé databáze je pak rok 2000. [2]

Při zjišťování zemí původu imigrantů bylo cílem minimalizovat tzv. „ostatní“ zbytkové kategorie a přesně určit, odkud imigranti pochází. Aby bylo dosaženo konzistentního seznamu zemí původu, bylo nutno provést menší úpravy. Při sčítání lidu v mnohých zemích OECD byly například Česká a Slovenská republika uvedeny pod jedním názvem Československá republika. Stejně tomu bylo u zemí bývalého Sovětského svazu a Jugoslávie. Také Jižní a Severní Korea zde nebyly rozlišeny, ale uvedeny pouze jako Korea. Imigrantů s neznámým místem původu se tak v zemích OECD vyskytuje pouze necelé 1 %. [2]

Co se týče rozdělení imigrantů podle vzdělání, byl z důvodu mezinárodní srovnatelnosti údajů použit Mezinárodní standard pro klasifikaci vzdělání (ISCED, UNESCO 1997), jenž rozlišuje čtyři základní skupiny vzdělání: ISCED 0/1/2, ISCED 3/4, ISCED 5A/5B, ISCED 6. Některé země však poskytly údaje, které nerozlišují mezi terciárním vzděláním ISCED 5A/5B – 6, což byl případ Rakouska, Francie, Velké Británie, Maďarska a Japonska. V případě použití údajů ze šetření pracovních sil byly z důvodu omezené velikosti vzorku úrovně ISCED 5 a ISCED 6 sloučeny do jedné skupiny terciárního vzdělání. Proto se za více vypovídající a obsažnou považuje klasifikace se třemi úrovněmi:

- primární úroveň ISCED 0/1/2 představující základní vzdělání;
- sekundární úroveň ISCED 3/4, která zahrnuje středoškolské vzdělání a
- terciární úroveň ISCED 5/6 představující vysokoškolské vzdělání. [2]

Věk imigrantů bývá obvykle zjišťován ve věkových skupinách v rozsahu pěti let (15-19, 20-24, 65-69 a 70 +), avšak z důvodu omezené velikosti vzorku, stejně jako u vzdělání, a také lepší srovnatelnosti byly pro účely databáze použity tři širší věkové skupiny:

- 15-24 let;
- 25-64 let;
- 65 let a výše.

Druhy povolání imigrantů jsou v databázi zaznamenány podle Mezinárodního standardu klasifikace zaměstnání (ISCO-88, ILO 1990). Většina národních klasifikací se standardu podobají a bylo tak možné je sladit. Existují ale i zcela odlišná třídění profesí, což vede k neúplnému zmapování situace. Tyto výjimky můžeme sledovat například u Kanady, Japonska a Spojených států.

Co se týče statusu ekonomicky aktivních imigrantů, byla pro účely databáze vytvořena podrobná klasifikace rozdělující pracovní síly na pět skupin. Jsou to lidé zaměstnaní, nezaměstnaní, neaktivní–studenti, neaktivní–důchodci a neaktivní–ostatní. V některých zemích však neexistují údaje o příčinách neaktivity pracovníků (např. v Kanadě, Novém Zélandu, Německu, Nizozemí a Polsku). Pro všechny země je tak společné pouze členění na zaměstnané, nezaměstnané a neaktivní pracovní síly.

Pro účely databáze je dále použit například ukazatel emigrační míry dané země, jenž je vypočítán jako poměr emigrujícího obyvatelstva k původnímu obyvatelstvu země. Jako indikátory trhu práce jsou uváděny tři ukazatele: míra ekonomické aktivity, míra zaměstnanosti a míra nezaměstnanosti. Pro výpočet těchto ukazatelů je za aktivní věkovou skupinu obyvatel považována skupina 15-64 let. [2]

4.2 Rozdělení imigrantů podle země původu

Z celkového počtu obyvatel zemí OECD tvoří imigranti narození v cizině zhruba 7,5 %. Téměř v polovině členských zemí pak více než 10 % celkové populace. V hlavních cílových oblastech imigrantů jako jsou Austrálie, Kanada a Nový Zéland tvoří přistěhovalci představují zhruba třetinu všech obyvatel. V Austrálii zaujímají kolem 23 %, v Kanadě a na Novém Zélandu asi 19 %. Ve Spojených státech přistěhovalci tvoří zhruba 12 % celkového počtu obyvatel. Co se týče Evropy, podíl imigrantů narozených v cizině je odlišný v každé zemi. Nezanedbatelnou část obyvatelstva imigranti zastupují například v Lucembursku (33 %) a Švýcarsku (22 %). Také země jako Francie, Německo, Belgie a Nizozemí mají dlouhou historii přistěhovalectví. V severských zemích se podíl imigrantů pohybuje od 2,5 % ve

Finsku až po 7 % v Norsku a Dánsku a 12 % ve Švédsku. Přistěhovalectví je také rostoucím fenoménem v jižní Evropě, kde například v Itálii byl v roce 2000 evidován 4% podíl imigrantů a v Portugalsku činil okolo 6 %. Podíl imigrantů na celkovém počtu obyvatel ve vybraných zemích OECD znázorňuje tabulka a graf v příloze č. 2.

Rozdílné hodnoty podílu imigrantů narozených v cizině na celkovém počtu obyvatel dané země jistě závisí na rozdílných požadavcích pro získání občanství v každé zemi. Například právě v Austrálii, Kanadě, Nizozemí a Švédsku mohou přistěhovalci poměrně snadno získat občanství hostitelské země, čímž přestávají být evidováni jako imigranti s místem původu v cizině a jejich podíl je proto menší než v zemích jako je Lucembursko a Švýcarsko, kde jsou v těchto záležitostech stále poměrně konzervativní a podíl imigrantů s cizím občanstvím je zde vysoký.

Hlavními regiony původu imigrantů v zemích OECD jsou Latinská Amerika, Asie a EU15. Právě z Latinské Ameriky přichází největší množství imigrantů zejména do neevropských zemí OECD. Jejich podíl na celkové imigraci zde tvoří až 40 %, zatímco imigranti z Asie představují 28 % a ze zemí EU15 do neevropských zemí OECD jich odchází 16 %. Jednou z hlavních oblastí původu imigrantů směřujících do Evropy je africký kontinent, odkud imigranti proudí především do Francie a Portugalska. Významná je v Evropě i imigrace ze zemí bývalé Jugoslávie. Zeměpisná poloha a blízkost zemí zde hraje nezanedbatelnou roli, rozhodujícími faktory jsou také jazykové a historické vazby mezi hostitelskou zemí a zemí původu imigrantů.

Vysoký stupeň mobility lze pozorovat i mezi zeměmi OECD. Přistěhovalci z jiných členských zemí zde mají až 40% podíl na celkové populaci. Nejčastějšími členskými zeměmi, odkud imigranti pocházejí, jsou Turecko, Německo a Itálie. Právě více než polovina imigrantů narozených v Turecku se nachází hlavně v Německu, avšak velké turecké komunity můžeme nalézt i v Nizozemí a ve Francii. V neevropských zemích OECD pak převládají imigranti z Mexika, Spojeného království a Německa. Podíl imigrantů z 20 hlavních zemí původu přicházejících do zemí OECD je zachycen v tabulce v příloze č. 3.[2]

Při zjišťování míry migrace u jednotlivých pohlaví na kontinentální úrovni bylo zjištěno, že průměrná míra emigrace byla v Africe mnohem vyšší u žen (27,7 %) než u mužů (17,1 %). Stejně tak tomu bylo i v Latinské Americe, kde míra emigrace žen činila 21 %, zatímco u mužů 18 %. Menší rozdíly v pohlaví jsou u emigrantů z Asie a Oceánie, přičemž

téměř žádné rozdíly nebyly pozorovány u emigrantů z Evropy a Severní Ameriky. Znázornění míry imigrace mužů a žen podle regionu původu se nachází v příloze č. 4.

Obecně emigrace žen převládá u nečlenských zemí OECD, kdy nejvíce emigrují ženy s vyšším vzděláním. Tento jev je možné vysvětlit tím, že ženy s nižším vzděláním mají menší možnosti emigrovat a uplatnit se na cizích trzích práce než stejně vzdělaní muži. Avšak s vyšším dosaženým vzděláním tento nepoměr klesá a vzdělané ženy nakonec emigrují ve větší míře než muži. [2]

Tabulka 4.1 pro lepší přehlednost zobrazuje procentuální složení imigrantů v zemích OECD podle regionů původu. V těchto podílech však nejsou zachyceni všichni imigranti přicházející do členských zemí, jelikož nelze statisticky podchytit veškerou migraci a země původu všech imigrantů.

Tab. 4.1 **Procentuální složení imigrantů v zemích OECD podle regionů původu (v %)**

Region původu	Afrika	Asie	Evropa	S. Amerika	Oceánie	J. a Stř. Amerika a Karibik	Ostatní	Celkem
OECD celkem	10	22	35	3	1,5	28	0,5	100

Zdroj: <http://stats.oecd.org/index.aspx>, vlastní úprava

4.2.1 Imigranti pocházející z Latinské Ameriky

Přistěhovalci z Latinské Ameriky tvoří asi 28 % celkové populace imigrantů v zemích OECD. Tito lidé se silně koncentrují do malého množství zemí, neboť téměř 85% jich žije ve Spojených státech, 3,8% ve Španělsku a 3,1% v Kanadě. Mexičtí přistěhovalci ve Spojených státech představují zhruba 44 % všech latinskoamerických přistěhovalců, což z nich činí největší přistěhovaleckou populaci v jedné cílové zemi OECD. Migranti z ostatních zemí Latinské Ameriky se také zaměřují na Spojené státy, což dokazují téměř tři čtvrtiny těchto imigrantů, kteří zde žijí.

Významná část latinskoamerické mezinárodní migrace se děje na regionální úrovni, která však není v databázi DIOC zahrnuta. Hlavní cílovou zemí je zde pro imigranty Jižní Ameriky Argentina, kde bylo v roce 2001 při sčítání lidu evidováno okolo jednoho milionu přistěhovalců narozených v Latinské Americe.

Pro země OECD jako celek je Mexiko hlavní zemí původu imigrantů, neboť v zemích OECD žije okolo 8,3 milionů mexických přistěhovalců. Mexiko je následováno Portorikem s 1,3 milionem imigrantů, dále je uváděna Kuba (925 tis. imigrantů), Salvador (835 tis. imigrantů) a Jamajka (790 tis. imigrantů). V oblasti Latinské Ameriky mají největší míru

emigrace zejména Karibské země, jejichž populace je relativně malá. Jedna třetina obyvatel narozených na Jamajce nebo v Portoriku žije v zahraničí, nejčastěji právě v zemích OECD. Menší Karibské ostrovy jsou na tom velmi podobně. Ve Střední Americe je podíl emigrantů na celkovém obyvatelstvu v Belize a Salvadoru větší než 15 %. Mexiko vyniká s 11 % podílem emigrantů, což je daleko větší číslo než u ostatních rozvíjejících se zemí s podobným počtem obyvatel. Co se týče jihoamerických zemí, mají vyšší míru emigrace pouze andské země (Ekvádor, Kolumbie a Bolívie), v ostatních zemích jsou zaznamenány relativně nízké hodnoty tohoto ukazatele. [2]

4.2.2 Imigranti pocházející z Asie

Údaje z roku 2000 udávají, že přistěhovalci narození na asijském kontinentu tvoří v zemích OECD zhruba 22 % všech přistěhovalců. Cílovými zeměmi těchto imigrantů jsou především Spojené státy, kde jich žije zhruba 7,8 milionů, což představuje 25 % z celkového počtu zdejších imigrantů. Dalšími hlavními hostitelskými zeměmi jsou Kanada (zde žije až 1,8 mil. asijských přistěhovalců, což je 35 % všech imigrantů v Kanadě), Spojené království (1,5 mil. imigrantů, jež tvoří 33 % všech imigrantů v UK) a Austrálie (zhruba 1 milion přistěhovalců, což je zhruba 27 % z celkového počtu imigrantů v Austrálii). Tyto čtyři hlavní cílové země tak hostí téměř 75 % všech asijských imigrantů žijících v OECD. Velký podíl těchto přistěhovalců je však také zřetelný v Japonsku, neboť jich zde žije okolo jednoho milionu, což tvoří 75 % všech imigrantů v Japonsku.

Hlavními zeměmi původu těchto asijských migrantů jsou Čína, odkud pochází více jak 2 miliony imigrantů, Indie (1,9 mil. lidí), Filipíny (1,9 mil.) a Vietnam (1,5 mil.). Ostatní asijské přistěhovalci pocházejí zejména z Koreje, Pákistánu, Íránu a Japonska. Obecně je míra emigrace v Asii menší než v Latinské Americe, což způsobují hlavně velké počty obyvatel těchto zemí. Například Čína a Indie mají extrémně nízké hodnoty, a to 0,2 a 0,3 % emigrujícího obyvatelstva. U Filipín už je tento podíl větší a činí něco kolem 4 %, ve Vietnamu jsou to 3 %. Výjimkami jsou Libanon (11 %) a Laos (8 %). [2]

4.2.3 Imigranti pocházející z Afriky

Imigranti pocházející z afrických zemí tvoří v zemích OECD zhruba 10 % z celkového počtu přistěhovalců, což je asi 6,8 milionů. Cílovými zeměmi, kam afričtí imigranti přicházejí, jsou Francie, kde jich žije kolem 2,7 milionů, Spojené státy (840 tis. imigrantů) a Spojené království (760 tis. imigrantů). Přistěhovalci narození zejména v Severní Africe jsou soustředěni do několika zemí na jihu Evropy, neboť téměř 90 % přistěhovalců narozených v

Alžíru žije ve Francii a přibližně 75 % marockých přistěhovalců žije v Itálii, Francii či Španělsku. Je však třeba poznamenat, že mezi alžírskými imigranty žijícími ve Francii se nachází velké množství francouzských občanů repatriovaných z Alžírsko na začátku šedesátých let minulého století. Celkový počet těchto osob v roce 1962 dosáhl téměř 1 milionu.

Mezi hlavní země původu těchto afrických imigrantů patří Maroko, odkud pochází 1,5 milionu imigrantů, dále je to Alžírsko (1,3 mil imigrantů), Tunisko (430 tis. imigrantů), Jižní Afrika (360 tis. imigrantů), Egypt (314 tis. imigrantů) a Nigérie s 260 tisíci přistěhovalců. V relativních číslech jsou emigrací nejvíce postižené země jako Kapverdské ostrovy s mírou emigrace k 25 %, Mauricius (9 %) a Maroko, Alžírsko a Tunisko s podílem emigrantů mezi 6 a 7 %. [2]

4.2.4 Imigranti v rámci zemí OECD

Vysoký stupeň mobility je pozorovatelný i mezi členskými zeměmi OECD. Celkově asi třetina imigrantů v OECD pochází právě z různých zemí OECD. Například v Irsku, Lucembursku nebo na Slovensku imigranti z ostatních zemí OECD představují až 80 % veškerých imigrantů v těchto zemích. Hlavními zeměmi původu imigrantů v evropských zemích OECD jsou Turecko, Německo a Itálie, zatímco v neevropských zemích OECD převažují imigranti z Mexika, Spojeného království a Německa.

Migrace v rámci zemí OECD se stále více zaměřuje na vysoce kvalifikované pracovníky. Rostoucí důraz na terciární vzdělání a také rostoucí význam získávání zahraničních zkušeností a jazykových znalostí přispívají k posílení mezinárodní migrace mezi zeměmi OECD a to i přes nevelké rozdíly ve výši mezd a životní úrovni v jednotlivých zemích. V poslední době je také zaznamenán růst mezinárodní mobility důchodců, kdy se značná část těchto pohybů odehrává právě mezi zeměmi OECD, například ze Spojených států do Mexika nebo ze Spojeného království do Španělska, Francie či Portugalska. [2]

4.3 Věková struktura imigrantů

Ve všech zemích OECD je věková struktura přistěhovalců odlišná od věkové struktury původních obyvatel. Pro tento rozdíl existují hned dva důvody. Za prvé má většina dětí přistěhovalců jako místo narození uvedenou danou hostitelskou zemi, tudíž je nelze „rozeznat“ od dětí původních obyvatel a za druhé se ve spoustě případů imigranti po dosažení důchodového věku vrací zpět do zemí původu, čímž snižují podíl imigrantů v důchodovém

věku 65 +. Ve většině zemí OECD je tak podíl obyvatel ve věkových skupinách 15-24 let a 65 + let větší u původního obyvatelstva, zatímco podíl obyvatel ve věkové skupině 25-64 let je větší u populace imigrantů.

V OECD jako celku se 18 % populace původního obyvatelstva nachází v první věkové skupině (15-24 let), zatímco u populace imigrantů žijících na území OECD je to pouze 13 %. Co se týče druhé věkové skupiny (25-64 let), celkově převažuje populace imigrantů, jejíž podíl tvoří 73 % z celkové populace imigrantů. Původní obyvatelstvo je v této věkové skupině zastoupeno 65 %. V důchodovém věku (65 + let) se nachází 17 % původního obyvatelstva, kdežto podíl populace imigrantů v této věkové skupině je 13 %. Pro lepší názornost jsou tyto údaje přehledně znázorněny v následující tabulce. [2]

Tab. 4.2 **Věková struktura původní populace OECD a populace imigrantů v OECD**
(v %)

Věková skupina	Populace imigrantů v OECD			Původní populace OECD		
	Muži	Ženy	Muži a ženy	Muži	Ženy	Muži a ženy
15-24 let	14	12	13	19	17	18
25-64 let	74	72	73	66	64	65
65+ let	12	16	14	15	19	17
Celkem	100	100	100	100	100	100

Zdroj: OECD Profile of immigrant population 2008, vlastní úprava

V relativně „mladých“ imigračních zemích jako jsou Itálie, Španělsko, Portugalsko a Irsko, je populace imigrantů obvykle mnohem mladší než populace původních obyvatel. Avšak v zemích s delší historií imigrace jako jsou Spojené státy, Kanada, Austrálie a Nový Zéland se věková struktura populace imigrantů více podobá struktuře původního obyvatelstva. Tyto rozdíly ve věkové struktuře imigrantů v zemích OECD jsou pravděpodobně z důvodu různého načasování migrace. Některé země měly totiž v různé době více či méně restriktivní imigrační politiku nebo byly více či méně pro přistěhovalce atraktivní. Existují tak značné rozdíly ve věkové struktuře mezi nedávnými přistěhovalci a dřívějšími vlnami imigrace.

Rozdíly ve věkové struktuře imigrantů a původní populace také souvisejí s odlišnou délkou života u mužů a žen, neboť ženy se obecně dožívají vyššího věku než muži. Z tabulky 4.2 je zřejmé, že podíl žen ve věku 65 let a více je vyšší než podíl mužů v této věkové skupině u obou populací. Lze proto usoudit, že v zemích, kde převažuje imigrace žen, může mít ve věkové struktuře imigrantů skupina 65 let a více větší podíl než v zemích, kde převažuje imigrace mužů. Detailnější zobrazení věkového rozdělení populace imigrantů a domácích obyvatel v zemích OECD se nachází v příloze č. 5.[2]

4.4 Rozdělení imigrantů podle vzdělání

Databáze DIOC poskytuje informace o výši vzdělání imigrantů ve 27 zemích OECD, pro které byla dostupná data, jež byla zařazena do tří kategorií (základní vzdělání, středoškolské a vysokoškolské vzdělání). V zemích OECD jako celku převažuje podíl osob s terciárním vzděláním spíše u imigrantů (tvoří zhruba 24 %) než u původní populace (podíl okolo 19 %). Velmi výrazné rozdíly lze zaznamenat hned v několika zemích. Například v Mexiku, Spojeném království, Irsku či Portugalsku se rozdíl ve vzdělání mezi populací původního obyvatelstva a imigranty liší o více než 10 procentních bodů. Tento rozdíl je odrazem imigračních politik jednotlivých zemí, kdy se snaží přilákat hlavně vysoce kvalifikované a vzdělané imigranty.

Zeměmi, kde mají v terciárním vzdělání převahu původní obyvatelé, jsou například Německo, Finsko a Spojené státy. V případě Spojených států to jsou mexičtí imigranti, kteří přispívají ke snížení podílu terciárního vzdělání mezi přistěhovalci. Téměř to samé platí i v případě Německa, kde tento podíl snižují hlavně přistěhovalci z Turecka. Co se týče Finska, podíl původních obyvatel s terciárním vzděláním je vyšší než u imigrantů, neboť obecně obyvatelstvo Finska patří mezi jedno z nejvzdělanějších v zemích OECD.

V oblasti vzdělání se rozdíly dají pozorovat i mezi muži a ženami. Ve většině zemí OECD je podíl terciárního vzdělání imigrantů vyšší u mužů než u žen, zatímco u domácího obyvatelstva je tento rozdíl mezi muži a ženami mnohem menší. Například v Kanadě činí populace imigrantů s terciárním vzděláním 39% mužů a 37% žen, zatímco u původního obyvatelstva je tomu naopak, neboť podíl terciárního vzdělání u mužů činí 28% a u žen 34%. Novější migrační vlny mají tendence být vzdělanější než ty předchozí, takže pokud je podíl terciárního vzdělání například u italských, řeckých nebo portugalských imigrantů menší než u jiných, je to proto, že právě tito přistěhovalci přišli s dřívější imigrační vlnou.¹³

Při zaměření se na migraci hlavně vysoce vzdělaných lidí z pohledu rozvojových zemí je zřejmé, že právě úroveň ekonomického rozvoje země původu emigrantů má značný vliv na tzv. „odliv mozků“ mužů a s přibývajícím mírou i žen. Zejména chudší země jsou tímto odlivem vzdělaných žen více postiženy. Jedním z možných vysvětlení odlivu těchto „mozků“ je, že zvláště v méně vyspělých zemích mají vzdělané ženy menší možnosti svého uplatnění než muži, a to z důvodu přetrvávající nerovnosti pohlaví, což je pro ženy silnou motivací

¹³ Zhruba 90% migrantů z těchto zemí emigrovalo hlavně před rokem 1990. OECD Profile of immigrant populations, 2008.

k emigraci. Tato motivace bývá v poslední době navíc podpořena poptávkou po ženských pracích například ve zdravotnictví, a tato poptávka se v zemích OECD neustále zvyšuje. Je proto možné v budoucnu očekávat nárůst imigrace žen z rozvojových zemí do zemí OECD. [2]

Tab. 4.3 **Vzdělání imigrantů a domácích obyvatel v zemích OECD (v %)**

Vzdělání	Populace imigrantů			Původní obyvatelstvo		
	Muži	Ženy	Muži a ženy	Muži	Ženy	Muži a ženy
Základní vzdělání	41	42	41,5	38	42	40
Středoškolské vzdělání	34	34	34	41	40	40,5
Vysokoškolské vzdělání	25	24	24,5	21	18	19,5
OECD celkem	100	100	100	100	100	100

Zdroj: <http://stats.oecd.org/index.aspx>, vlastní úprava

Z tabulky tab. 4.3 je jasně vidět, že imigranti s terciárním vzděláním celkově převyšují stejně vzdělané původní obyvatelstvo zemí OECD. Co se týče ostatních stupňů vzdělání lze říci, že údaje u obou populací jsou si velmi podobné. Při rozdělení obou populací podle pohlaví je z tabulky vidět, že muži s vysokoškolským vzděláním převyšují ženy, avšak tato převaha není nijak velká. Co se týče základního a středoškolského vzdělání, nejsou mezi muži a ženami příliš velké rozdíly. Na úrovni jednotlivých členských zemí je rozdělení imigrantů podle vzdělání značně odlišné. Vzdělanost imigrantů a původního obyvatelstva v zemích OECD je proto zachycena v příloze č. 6.

4.4.1 Studijní obory

Studijní obory, v nichž imigranti získali kvalifikaci, jsou velmi rozmanité. Pro lepší obsažnost a snazší zařazení dat byly obory rozděleny do následujících kategorií:

- školství a lékařské vědy;
- humanitní a společenské vědy, umění, obchod a právo;
- věda a technika, výroba, stavebnictví a zemědělství.

Kvalifikace v humanitních a společenských vědách je v zemích OECD obecně nejčastější. Téměř ve třetině členských zemí více jak 30 % populace s vysokoškolským vzděláním absolvovalo právě tyto studijní obory. Zvláště v Kanadě je tento podíl významný, neboť činí okolo 44 %. Co se týče imigrantů, v jedenácti členských zemích jsou ve studiu humanitních a společenských věd zastoupeni daleko více než domácí obyvatelé. Tento rozdíl někdy činí více než 10 procentních bodů. Podobná situace je i ve vědě a technice, kde opět převažuje podíl imigrantů nad domácími obyvateli. V zemích jako je Austrálie nebo již

zmiňovaná Kanada, lze tento jev vysvětlit bodovým systémem přijímání imigrantů, který podporuje vstup hlavně specialistů a odborníků právě v odvětvích vědy a techniky. Přistěhovalci pocházející z Číny, Indie nebo Vietnamu jsou zejména v neevropských zemích OECD hojně zastoupeni v oblasti vědy a techniky, zatímco imigranti původem ze Spojených států a Jižní Ameriky jsou větší specialisté na humanitní a společenské vědy. Pro lepší ilustraci situace je v příloze č. 7 zobrazen podíl imigrantů a původního obyvatelstva ve vybraných zemích OECD v jednotlivých studijních oborech. [2]

V tabulce 4.4 jsou uvedeny podíly imigrantů z jednotlivých regionů podle jejich kvalifikace. Z tabulky je zřejmé, že humanitní a společenské vědy převažují u imigrantů ze všech regionů, na druhém místě jsou věda a technika a jako poslední lékařské vědy a školství.

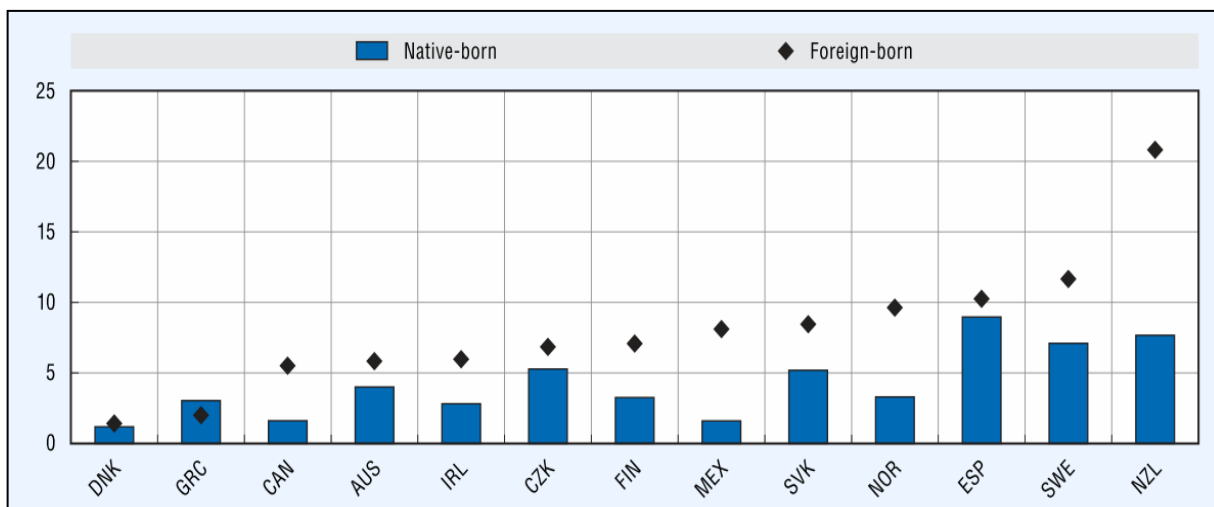
Tab. 4.4 Rozdělení imigrantů v zemích OECD podle kvalifikace a místa původu (v %)

Kvalifikace	Afrika	Asie	Evropa	Severní Amerika	J. a Stř. Amerika
Školství a lékařské vědy	23	20	27	27	26
Humanit. a společenské vědy	45	43	40	52	46
Věda a technika	32	37	33	21	28
Celkem	100	100	100	100	100

Zdroj: <http://stats.oecd.org/index.aspx>, vlastní úprava

Následující graf ilustruje, že ve většině z vybraných zemí OECD převažuje počet držitelů vysokoškolského titulu Ph.D. v oblasti vědy a techniky u imigrantů nad domácím obyvatelstvem. Výjimku zde tvoří Řecko a celkem vyrovnaný stav můžeme pozorovat v Dánsku. V předchozím textu již bylo řečeno, že jsou tyto rozdíly z větší části způsobeny imigračními politikami jednotlivých států, kdy například v Austrálii a Kanadě je přijímání přistěhovalců zaměřeno hlavně na vysoce kvalifikované pracovníky, jejichž převaha nad počtem titulovaných „domorodců“ je z grafu zřejmá.

Graf 4.1 Podíl držitelů titulu Ph.D. v oblasti vědy a techniky u populace imigrantů a populace domácích obyvatel zemí OECD (v %)

Poznámka: Native-born v grafu vyjadřuje populaci domácích obyvatel zemí OECD. Označení Foreign-born představuje populaci imigrantů v jednotlivých zemích OECD.

Zdroj: OECD Profile of immigration population, 2008

4.5 Zaměstnanost imigrantů

Zaměstnanost imigrantů byla zjišťována u populace ve věkové kategorii 15-64 let. Tito imigranti byli rozděleni do tří skupin na zaměstnané, nezaměstnané a neaktivní. U 21 zemí z 28 zkoumaných bylo možno rozdělit neaktivní imigranty podle důvodu jejich neaktivity (studenti, předčasný důchod a ostatní), avšak pro jednotnost popisu situace na trhu práce imigrantů bude použito rozdělení do tří základních kategorií.

Na trhu práce imigrantů v zemích OECD existují značné rozdíly. Například v Belgii nebo Finsku se míra zaměstnanosti imigrantů pohybuje pod hranicí 50 %. V Kanadě, Švýcarsku, Lucembursku a Portugalsku je tato míra o něco vyšší, neboť činí více jak 65 %. Nízká míra zaměstnanosti imigrantů je také ve většině zemí Střední Evropy stejně jako v Mexiku nebo Turecku. Naopak ve všech zemích Jižní Evropy je míra zaměstnanosti původního obyvatelstva daleko nižší než tato míra u imigrantů v těchto zemích.

Situace zaměstnanosti imigrantů závisí mimo jiné i na zemi jejich pobytu a podporách v nezaměstnanosti, jež poskytuje. Přemíra nezaměstnaných imigrantů se vyskytuje ve všech zemích OECD, avšak téměř dvakrát vyšší než u původního obyvatelstva je zejména v severských zemích, Švýcarsku a Belgii. Naopak v zemích jako je Slovensko, Polsko, Mexiko, Maďarsko a Řecko, je nezaměstnanost imigrantů a domácích obyvatel téměř na stejné úrovni.

Lidé s vysokoškolským vzděláním mají lepší možnost získat práci, avšak přístup k terciárnímu vzdělání nemusí nutně imigrantům zajistit rovnocenný vstup na trh práce v hostitelské zemi. Například v Rakousku bylo při sčítání lidu zjištěno, že míra nezaměstnanosti imigrantů s vysokoškolským vzděláním činí zhruba 7%, zatímco u stejně vzdělaných domácích obyvatel byla tato míra okolo 2%. Podobné to bylo i u nízko kvalifikovaných imigrantů, jejichž míra nezaměstnanosti v Rakousku činila 14%, zatímco domácího obyvatelstva se základním vzděláním bylo nezaměstnáno „pouhých“ 10%.

Výsledky průzkumu trhu práce v zemích OECD ukazují, že zaměstnanost imigrantů závisí i na zemi jejich původu. Způsobeno je to mnohými faktory včetně demografických charakteristik a rozdílů v lidském a sociálním kapitálu. Kupříkladu v Kanadě se míra zaměstnanosti přistěhovalců ze Spojeného království pohybuje okolo 80 %, zatímco u přistěhovalců z Číny je to pouze 60 %. Podobná situace je i ve Švédsku, kde přistěhovalci z Finska jsou z 66 % zaměstnaní, kdežto míra zaměstnanosti u iránských přistěhovalců činí zhruba 30 %. Z těchto údajů lze konstatovat, že vyšší nezaměstnanost přistěhovalců z určitých zemí je velkým dílem dána úrovní vzdělání v dané zemi původu. [2]

Tab. 4.5 **Rozdělení populace imigrantů a původního obyvatelstva zemí OECD podle statusu na trhu práce a vzdělání (v %)**

Vzdělání		Populace imigrantů			Populace původních obyvatel		
		Zaměstnaní	Nezaměstn.	Neaktivní	Zaměstnaní	Nezaměstn.	Neaktivní
Muži	Základní	34	49	53	31	42	54
	Středoškolské	36	34	30	43	46	34
	Vysokoškolské	30	17	17	26	12	12
	Celkem	100	100	100	100	100	100
Ženy	Základní	29	45	55	26	36	57
	Středoškolské	38	36	30	46	50	33
	Vysokoškolské	33	19	15	28	14	10
	Celkem	100	100	100	100	100	100
Muži a ženy	Základní	31,5	47	54	28,5	39	55,5
	Středoškolské	37	35	30	44,5	48	33,5
	Vysokoškolské	31,5	18	16	27	13	11
	Celkem	100	100	100	100	100	100

Zdroj: <http://stats.oecd.org/index.aspx>, vlastní úprava

Tabulka 4.5 ukazuje rozdělení populace imigrantů a původního obyvatelstva zemí OECD podle jejich statusu na trhu práce a pohlaví. Z této tabulky je zřejmé, že podíl zaměstnaných imigrantů i původních obyvatel je nejvyšší u středoškolsky vzdělaných a to jak u mužů, tak i u žen. U obou pohlaví imigrantů je největší podíl nezaměstnaných zaznamenán u těch se základním vzděláním, zatímco u původních obyvatel převažuje nezaměstnanost u

středoškolsky vzdělaných lidí. Tento rozdíl může být způsoben tím, že u imigrantů obecně převažuje základní vzdělání nad ostatními a v případě původního obyvatelstva jde o celkovou převahu právě vzdělání středoškolského, jak mimo jiné dokazuje i tab. 4.3. Informace o míře zaměstnanosti a nezaměstnanosti imigrantů a původního obyvatelstva v zemích OECD podle jejich vzdělání a pohlaví se nacházejí v přílohách č. 9 až č. 11.

4.6 Povolání migrujících pracovníků

Druhy povolání byly pro účely databáze definovány na základě Mezinárodního standardu klasifikace zaměstnání (ISCO) a seskupeny do tří kategorií, jež zahrnují detailnější členění povolání:

- profesionálové/specialisté (patří zde i pracovníci v zákonodárství, vedoucí a řídící pracovníci);
- technici (jsou zde zahrnuti technici a související profese a úředníci);
- provozovatelé, dělníci (patří zde velké množství povolání, například prodavači, pracovníci v zemědělství a rybolovu, řemeslníci, obsluha strojů a další).

U původního obyvatelstva je rozdělení podle povolání ve všech zemích OECD celkem srovnatelné. Ve třetí kategorii pracuje 40-60 % obyvatel, zatímco ve druhé jich je zaměstnáno zhruba 30 %. Mnohem pestřejší je však rozdělení podle povolání u populace imigrantů, kdy si můžeme pro lepší přehlednost rozdělit cílové země do tří skupin. V první skupině, kde se nacházejí země jako Německo, Rakousko a většina jihoevropských zemí, znatelně převažují imigranti jako zaměstnanci třetí kategorie klasifikace povolání „dělníci“. Jejich podíl se pohybuje kolem 70 %, zatímco imigrantů zaměstnaných jako specialisté a odborníci je v těchto zemích pouze malé procento. Ve druhé skupině zemí se nacházejí ty se selektivní imigrační politikou či vysokou dynamikou trhů s kvalifikovanou pracovní silou, jako jsou Austrálie, Spojené království, Irsko a Nový Zéland. Zde zaujímají imigranti zaměstnání jako odborníci a specialisté vysoký podíl a to až nad 30 % všech zaměstnaných imigrantů. Ve třetí skupině zemí, kam patří Francie a většina severských zemí, nalezneme téměř stejný podíl imigrantů zaměstnaných v odborných profesích jako v technicky zaměřených zaměstnáních. Tento podíl činí 20-25 %. Rozdělení populace imigrantů a původního obyvatelstva v zemích OECD podle povolání je zobrazeno v příloze č. 12.

Migranti původem z Asie jsou většinou složeni z odborníků, zatímco migranti ze subsaharské Afriky nejčastěji zastávají povolání spadající do třetí kategorie. V případě migrantů ze zemí OECD převažují více kvalifikovaní pracovníci, s výjimkou novozélandských

imigrantů v Austrálii a některých migrantů z EU (například dřívější migrační vlny z Jižní Evropy). Dále turečtí migranti proudící do Evropské unie nebo přistěhovalci ze zemí bývalé Jugoslávie jsou také ve většině případů zaměstnáni jako nízkokvalifikovaní zaměstnanci.

Co se týče zaměstnání žen, bylo vyzorováno, že v mnoha hostitelských zemích, s výjimkou jižních států Evropy a Německa, byl podíl žen přistěhovalkyň zaměstnaných na odborných pracovních místech srovnatelný nebo v některých zemích dokonce vyšší než podíl zaměstnaných domácích žen v těchto oborech. Obecně však tento podíl zůstává u imigrantek nižší než u imigrantů mužů. Obecná míra zaměstnanosti žen přistěhovalkyň ve většině zemí OECD je však stále nižší, někdy až o 12 procentních bodů, než u domácích žen. Toto tvrzení však úplně neplatí pro imigrantky v jižních státech Evropy, kde naopak mají v průměru vyšší míru zaměstnanosti než původní ženská populace. [2]

V následující tabulce jsou vybrané země OECD rozděleny do již zmíněných tří skupin podle podílu imigrantů v daných kategoriích zaměstnání. Populace imigrantů i původních obyvatel je zde rozdělena také podle pohlaví. Ve všech skupinách vybraných zemí převažují imigranti i původní obyvatelé zaměstnáni v třetí kategorii „dělníci“, neboť tato kategorie zahrnuje největší množství povolání, od pracovníků v zemědělství až po pracovníky ve službách.

Tab. 4.5 Počet imigrantů ve vybraných zemích OECD rozdělených podle povolání (v %)

Vybrané země	Populace imigrantů									Populace původních obyvatel								
	Specialisté			Technici			Dělníci			Specialisté			Technici			Dělníci		
	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ	M	Ž	Σ
Německo	7	0,5	7,5	8	13	21	42	27	69	13	7	20	13	22	35	30	16	46
Rakousko	8	5	13	5	11	16	40	27	67	11	6	17	15	20	35	30	19	49
Španělsko	9	6	15	7	7	14	44	26	70	11	8	19	10	10	20	42	19	61
Austrálie	18	13	31	9	15	24	29	15	44	16	13	29	8	17	25	29	15	44
UK	21	13	34	9	17	26	24	16	40	16	10	26	9	18	27	29	18	47
Nový Zéland	17	14	31	9	14	23	23	15	38	13	12	25	8	16	24	30	17	47
Francie	16	5	21	11	11	22	43	13	56	11	7	18	12	21	33	31	18	49
Finsko	12	8	20	10	9	19	32	23	55	10	9	19	10	16	26	30	23	53
Švédsko	9	8	17	8	11	19	27	26	53	12	10	22	12	16	28	24	19	43

Poznámka: možná odchylka způsobena zaokrouhlováním při výpočtech +/- 2%

Zdroj: <http://stats.oecd.org/index.aspx>, vlastní úprava

V zemích první skupiny (Německo, Rakousko a Španělsko) je převaha imigrantů zaměstnaných právě ve třetí kategorii vůbec největší, zatímco v druhé skupině zemí

(Austrálie, Spojené království a Nový Zéland) je znatelný nárůst podílu imigrantů v první kategorii povolání „odborníci a specialisté“. V poslední skupině zemí, kterou tvoří Francie, Finsko a Švédsko, je počet imigrantů v prvních dvou kategoriích s malými odchylkami téměř vyrovnaný. Co se týče rozdělení původního obyvatelstva zemí OECD je z tabulky zřejmé, že kromě obecné převahy zaměstnaných lidí ve třetí kategorii povolání se na druhém místě s menšími rozdíly nachází druhá kategorie „technici“ a poslední místo patří specialistům a odborníkům. Detailnější členění skupin povolání a podíl populace imigrantů a původního obyvatelstva v zemích OECD v těchto skupinách je k nahlédnutí v příloze č. 13.

5. ZÁVĚR

Problematika vlivu migrace na ekonomický rozvoj je v současné době velmi aktuální, neboť počet migrantů ve světě se neustále zvyšuje a přímo či nepřímo ovlivňuje ekonomiky vysílajících, stejně jako přijímajících zemí. Tato práce, jež byla zaměřena na vliv imigrace na ekonomický rozvoj s orientací na země OECD, obsažně shrnuje jak teoretické, tak empirické poznatky z této oblasti a poskytuje ucelený pohled na vybrané charakteristiky imigrantů vyskytujících se v těchto zemích.

Z první kapitoly Teorie vlivu migrace na ekonomický rozvoj vyplývá, že většina teorií připisuje migraci zejména pozitivní působení na ekonomiky hostitelských zemí, avšak nelze opomenout, že v průběhu vývoje těchto teorií se taktéž vyskytla i řada pesimistických názorů. S postupem času a rozvojem teoretických modelů zkoumajících vztah migrace a ekonomického rozvoje nakonec zvítězilo pozitivní myšlení.

Druhá kapitola, nazvaná Empirie vlivu imigrace na ekonomický rozvoj, se již soustředila pouze na imigraci a její důsledky. Na základě vybraných studií z posledních let, jež zkoumaly působení imigrace v různých rovinách ekonomického života, lze vyvodit několik závěrů. Co se týče působení imigrace na mzdy, existují mezi vědci rozporuplné názory, kdežto v otázkách vlivu remitencí, jež s migrací úzce souvisejí, se podstatná většina z nich shoduje na tom, že remitence mají pozitivní vliv zejména v rozvojových zemích. Obecně jsou remitence považovány za prostředek ke zmírňování chudoby ve světě, neboť rozsah těchto zasílaných financí v současnosti přesahuje objem Oficiální rozvojové pomoci. Pozitivní vliv imigrantů na ekonomiky hostitelských zemí byl spatřen na trhu práce, kde imigranti mohou pomoci přijímajícím zemím řešit problém s nedostatečnou nabídkou práce.

Poslední kapitola této práce poskytuje analýzu vybraných charakteristik imigrantů v zemích OECD. Co se týče původu těchto imigrantů, z kapitoly vyplývá, že většina z nich pochází z evropských zemí a Jižní a Střední Ameriky. Další zkoumanou charakteristikou byla věková struktura imigrantů, kde stejně jako u původního obyvatelstva přijímajících zemí, tak i u imigrantů, převažuje střední věková skupina 25 – 64 let. Pro posouzení vlivu imigrace na přijímající země je důležitá vzdělanost imigrantů. Do zemí OECD proudí imigranti s převážně základním vzděláním, avšak podíl vysokoškolsky vzdělaných lidí je mezi imigranty vyšší než podíl stejně vzdělaných původních obyvatel zemí OECD. Důvodem této převahy vysokoškolsky vzdělaných imigrantů mohou být imigrační politiky jednotlivých přijímajících zemí, jež dávají přednost vysoce kvalifikovaným pracovníkům. Nelze opomenout ani

zaměstnanost imigrantů a jimi vykonávaná povolání v přijímajících zemích. Míra nezaměstnanosti imigrantů se v jednotlivých zemích OECD liší, lze však říci, že průměrně se pohybuje kolem deseti procent, což je srovnatelné s mírou nezaměstnanosti původních obyvatel přijímajících zemí. Míra zaměstnanosti se také různí v každé členské zemi a průměrně činí téměř šedesát procent. Povolání, která imigranti v hostitelských zemích vykonávají, byla rozdělena do tří kategorií. Nejvíce přistěhovalců našlo uplatnění v poslední kategorii *Provozovatelé a dělníci* a dále pak v první kategorii *Specialisté*, zatímco u původních obyvatel je kategorie specialistů až na posledním místě. Důvodem toho jevu jsou již dříve zmíněné imigrační politiky přijímajících zemí, jež mají za následek tzv. „příchod mozků“ do zemí OECD.

Cílem této bakalářské práce bylo na základě teoretických poznatků, závěrů empirických studií a analýzy charakteristik imigrantů v zemích OECD, posoudit vliv imigrace na ekonomický rozvoj přijímajících zemí. V teoretické i empirické části práce měly převahu pozitivní názory na působení imigrace na ekonomický rozvoj a ze zjištěných charakteristik imigrantů vyplynulo, že tito jsou v zemích OECD svým vzděláním a zapojením na trhu práce spíše přínosem než zátěží. Z těchto poznatků je tedy možno říci, že imigrace má převážně pozitivní vliv na ekonomický rozvoj přijímajících zemí.

Téma migrace a její působení na ekonomiky přijímajících i vysílajících zemí, bude i v následujících letech stále aktuální, neboť počet migrantů má vzrůstající trend, a proto jejich působení nelze přehlédnout. Je třeba se tedy touto problematikou i nadále zabývat. Důležitá je v této oblasti mezinárodní spolupráce a koordinace imigračních politik jednotlivých zemí, neboť tyto politiky utvářejí hlavní migrační proudy a napomáhají zemím lépe se rozvíjet nejen v ekonomické oblasti.

Seznam použité literatury

Tištěné publikace

- [1] HELÍSEK, M.: *Makroekonomie, základní kurz*. Praha: Melandrium, 2000. 326 s. ISBN 80-86175-10-3.
- [2] OECD *A Profile of Immigrant Populations in the 21st Century, Data from OECD countries*. OECD Publishing, 2008. 201 s. ISBN: 978-92-64-04090-8.
- [3] OECD *International Migration Outlook*. OECD Publishing, 2008. 398 s. ISBN: 978-92-64-04565-1.
- [4] ŠIMEK, M. – *Ekonomie trhu práce A*. 1. vyd. Ostrava: VŠB-TUO, Ekonomická fakulta, 2007. 171 s. ISBN: 978-80-248-1416-2.
- [5] VARADZIN, F. *Ekonomický rozvoj a růst*. Praha: Professional Publishing, 2004. 327 s. ISBN 80-86419-61-4.

Elektronické publikace

- [6] BORJAS, G., J. *The Economic Analysis of Immigration* [on-line]. 1999. [cit. 10. 3. 2010]. Dostupný z WWW: www.ppge.ufrgs.br/giacomo/arquivos/eco02268/borjas-1999.pdf
- [7] DE HAAS, H. *Migration and Development, Theoretical Perspective*. [on-line]. 2008 [cit. 24. 1. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.heindehaas.com/>
- [8] KERR, S., P., KERR, W., R. *Economic Impacts of Immigration: A Survey* [on-line]. 2008. [cit. 15. 3. 2010]. Dostupný z WWW: www.hbs.edu/research/pdf/09-013.pdf
- [9] KOLEKTIV AUTORŮ. *Postup při zpracování diplomové (bakalářské) práce*. Praha: VŠE, 2009. Dostupný z WWW: http://fph.vse.cz/att/jakpsatDP/dp_01.pdf.
- [10] KUGLER, A., YUKSEL, M. *Effects of Low-Skilled Immigration on U. S. Native: Evidence from Hurricane Mitch* [on-line]. 2008. [cit. 2. 4. 2010]. Dostupný z WWW: www.uh.edu/~adkugler/Mitch_Kugler_Yuksel.pdf
- [11] LUCAS, R., E., B. *International Migration and Economic Development: Lessons from Low-Income Countries* [on-line]. 2005. [cit. 27. 3. 2010]. Dostupný z WWW: www.egdi.gov.se/.../International_Migration_and_Economic_Development.pdf
- [12] MEHMET, E., Y. *Immigration, Trade and Wages in Germany* [on-line]. 2005. [cit. 25. 3. 2010]. Dostupný z WWW: mpra.ub.uni-muenchen.de/505/1/MPRA_paper_505.pdf

- [13] MOLNÁR, Z. *Úvod do základů vědecké práce*. SYLABUS pro potřeby semináře doktorandů. [online]. Praha: ČVUT, 2006. Dostupný z WWW: <web.fame.utb.cz/cs/docs/Z__klady_v__deck__pr__ce.doc>.
- [14] OECD *Counting Immigrants and Expatriates in OECD Countries: A New Perspective* [on-line]. 2005. [cit. 31. 3. 2010]. Dostupný z WWW: www.oecd.org/dataoecd/27/5/33868740.pdf
- [15] REJŠKOVÁ, T., STOJANOV, R. a kol. *Remittance zasílané z České republiky a jejich rozvojový dopad* [on-line]. 2009. [cit. 2. 3. 2010]. Dostupný z WWW: www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2187666
- [16] TAYLOR, J., E. *International Migration and Economic Development* [on-line]. 2006. [cit. 26. 3. 2010]. Dostupný z WWW: www.un.org/esa/population/migration/.../P09_SYMP_Taylor.pdf

Webové stránky

- [17] *Demografické informace, analýzy a komentáře* [on-line]. 2010. [cit. 25. 1. 2010]. Dostupný z WWW: http://www.demografie.info/?cz_migrace
- [18] *Informační centrum OSN v Praze* [on-line]. 2010. [cit. 3. 2. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.osn.cz/ekonomicky-a-socialni-rozvoj/?kap=75>
- [19] *OECD.StatExtracts* [on-line]. 2010. [cit. 16. 4. 2010]. Dostupný z WWW: <http://stats.oecd.org/index.aspx>
- [20] *Specializovaný web a fórum Mezinárodního centra Praha* [on-line]. 2010. [cit. 26. 1. 2010]. Dostupný z WWW: <http://www.migraceonline.cz/temata/rozvoj/>

Seznam zkratek

Název zkratky:	Význam zkratky:	Anglický název zkratky:
DIOC	Databáze imigrantů v zemích OECD	Database on Immigrants in OECD Countries
EU	Evropská unie	European Union
HDP	Hrubý domácí produkt	Gross domestic product
ILO	Mezinárodní organizace práce	International Labour Organization
ISCED	Mezinárodní standardní klasifikace vzdělání	International Standard Classification of Education
ISCO	Mezinárodní standardní klasifikace zaměstnání	International Standard Classification of Occupations
ODA	Oficiální rozvojová pomoc	Official Development Assistance
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	Organization for Economic Co-operation and Development
OSN	Organizace spojených národů	United Nations
UK	Spojené království	United Kingdom
UNESCO	Organizace spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu	United Nations Educational Scientific and Cultural Organization
USA	Spojené státy americké	United States of America
USD	Americký dolar	U.S. dollar

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne: 6. 5. 2010

.....
Jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

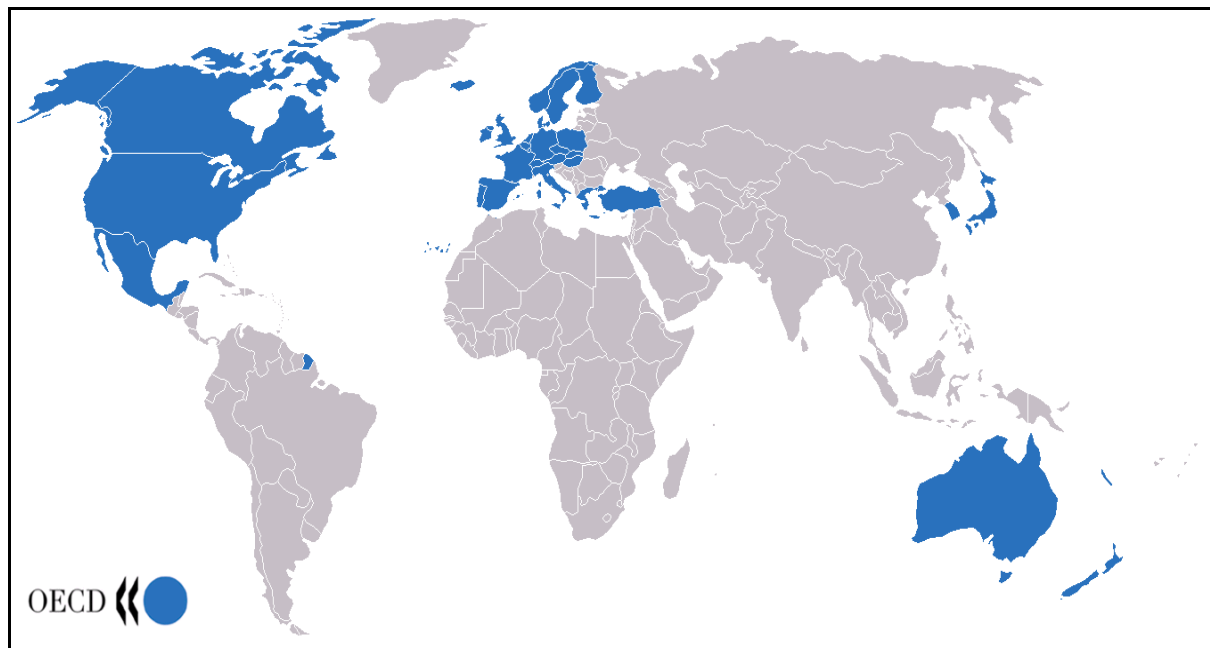
Krmelínská 296, Ostrava 724 00

Seznam příloh

Příloha 1	Mapa zemí OECD	i
Příloha 2 a)	Podíl populace imigrantů na celkovém počtu obyvatel v zemích OECD	ii
Příloha 2 b)	Populace imigrantů v zemích OECD, 2000 – 2006	iii
Příloha 3	Imigranti plynoucí do zemí OECD z 20 hlavních zemí původu všech imigrantů v OECD a změna od roku 2000	iv
Příloha 4	Podíl mužů a žen mezi imigranty v jednotlivých zemích OECD	v
Příloha 5	Rozdělení populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle věku a pohlaví	vi
Příloha 6	Rozdělení populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle vzdělání a pohlaví	viii
Příloha 7	Podíl imigrantů a původních obyvatel ve vybraných zemích OECD v jednotlivých studijních oborech	x
Příloha 8	Míra zaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle vzdělání	xii
Příloha 9	Míra zaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle pohlaví	xiii
Příloha 10	Míra nezaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle vzdělání	xiv
Příloha 11	Míra nezaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle pohlaví	xv
Příloha 12	Rozdělení populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle povolání (základní členění do tří kategorií)	xvi
Příloha 13	Zaměstnanost imigrantů v rozšířených kategoriích povolání, průměr za léta 2005 – 2006	xviii

Příloha 1

Obr. **Mapa zemí OECD**

Zdroj: <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/archive/2/24/20070604213704!OECD-memberstates.png>

Příloha 2

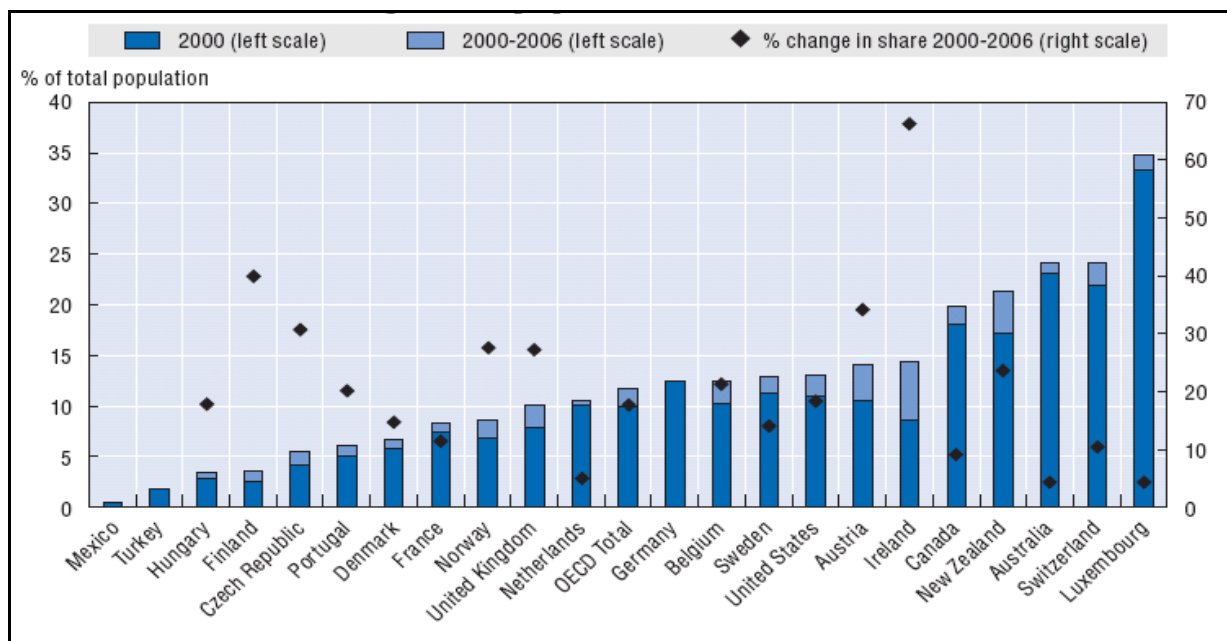
a) Tab. **Podíl populace imigrantů na celkovém počtu obyvatel v zemích OECD**

Země OECD	Podíl imigrantů na celkové populaci (%)	Země OECD	Podíl imigrantů na celkové populaci (%)
Austrálie	26	Norsko	8
Belgie	12	Nový Zéland	22
Česká republika	5	Polsko	2
Dánsko	7	Portugalsko	7
Finsko	3	Rakousko	14
Francie	12	Řecko	11
Irsko	11	Slovenská republika	3
Itálie	4	Špenělsko	5
Japonsko	1	Švédsko	14
Kanada	22	Švýcarsko	24
Lucembursko	36	Turecko	2
Maďarsko	3	UK	9
Mexiko	0,5	USA	14
Nizozemí	11	OECD celkem	8

Poznámka: Možná odchylka +/- 1procento.

Zdroj: <http://stats.oecd.org/index.aspx>; vlastní úprava

b) Graf **Populace imigrantů v zemích OECD v roce 2000, 2006 a změna mezi léty 2000 - 2006**

Zdroj: OECD International Migration Outlook, 2008;

Příloha 3

Tab. Imigranti plynoucí do zemí OECD z 20 hlavních zemí původu všech imigrantů v OECD a změna od roku 2000

OECD countries	Immigration inflows (thousands)			Immigration inflows (% of total)	Annual increase in %
	2000	2005	2006	2006	2000-2006
China	301	411	473	10.7	7.8
Poland	106	215	235	5.3	14.2
Romania	89	190	205	4.6	14.9
Mexico	180	172	186	4.2	0.5
Philippines	171	178	159	3.6	-1.2
United Kingdom	97	151	150	3.4	7.5
India	113	158	142	3.2	3.9
Morocco	100	119	112	2.5	1.9
United States	111	104	106	2.4	-0.8
Germany	78	100	105	2.4	5.1
Brazil	71	98	101	2.3	6.0
Ukraine	58	95	89	2.0	7.4
Bulgaria	88	89	89	2.0	0.2
Colombia	67	56	82	1.9	3.4
Viet Nam	52	78	80	1.8	7.4
Russian Federation	90	88	75	1.7	-3.0
Bolivia	5	41	74	1.7	56.7
Korea	58	66	68	1.5	2.7
France	71	61	68	1.5	-0.7
Turkey	85	72	62	1.4	-5.1
Top 20 in 2006	1 994	2 544	2 660	60	4.9
% of total immigration	54	61	60		
All others	1 677	1 628	1 761	40	0.8
% of total immigration	46	39	40		
Total	3 671	4 172	4 421	100	3.1

Zdroj: OECD International Migration Outlook, 2008

Tab. Podíl mužů a žen mezi imigranty v jednotlivých zemích OECD

OECD countries		Foreign-born		
		Total (thousands)	Men (%)	Women (%)
AUS	Australia	3 860	49.4	50.6
AUT	Austria	924	47.9	52.1
BEL	Belgium	1 019	48.1	51.9
CAN	Canada	5 355	48.1	51.9
CHE	Switzerland	1 454	47.8	52.2
CZE	Czech Republic	437	45.5	54.5
DEU	Germany	7 832	50.3	49.7
DNK	Denmark	319	48.6	51.4
ESP	Spain	1 915	50.3	49.7
FIN	Finland	112	49.6	50.4
FRA	France	5 600	49.5	50.5
GBR	United Kingdom	4 503	46.7	53.3
GRC	Greece	1 000	50.1	49.9
HUN	Hungary	275	44.1	55.9
IRL	Ireland	333	49.6	50.4
ITA	Italy	2 021	45.6	54.4
JPN	Japan	1 142	46.8	53.2
LUX	Luxembourg	130	49.4	50.6
MEX	Mexico	241	50.5	49.5
NLD	Netherlands	1 420	48.6	51.4
NOR	Norway	306	48.9	51.1
NZL	New Zealand	624	48.1	51.9
POL	Poland	738	40.1	59.9
PRT	Portugal	586	49.1	50.9
SVK	Slovak Republic	113	43.7	56.3
SWE	Sweden	934	48.6	51.4
TUR	Turkey	1 131	47.8	52.2
USA	United States	31 390	49.6	50.4
OECD (weighted)		75 716	48.9	51.1
OECD (unweighted)			47.9	52.1

Poznámka: Procento populace ve věku 15 let a více.

Zdroj: OECD Profile of immigrant populations, 2008

Příloha 5

Tab. Rozdělení populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle věku a pohlaví

OECD countries			Native-born			Foreign-born			Total		
			Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)
AUS	Australia	15-24	20.7	19.0	19.9	10.3	9.8	10.0	18.0	16.6	17.3
		25-64	66.6	64.7	65.6	71.6	71.0	71.3	67.6	65.9	66.8
		65+	12.6	16.3	14.5	18.1	19.2	18.7	14.4	17.5	16.0
AUT	Austria	15-24	15.7	13.8	14.7	12.2	11.3	11.7	15.3	13.5	14.3
		25-64	69.0	63.5	66.1	76.1	70.4	73.1	70.0	64.4	67.1
		65+	15.3	22.7	19.1	11.6	18.3	15.1	14.8	22.1	18.6
BEL	Belgium	15-24	16.1	14.5	15.3	9.6	10.3	10.0	15.3	14.0	14.6
		25-64	66.0	61.4	63.6	76.8	70.8	73.7	67.3	62.5	64.8
		65+	17.9	24.1	21.1	13.6	18.9	16.4	17.4	23.5	20.5
CAN	Canada	15-24	19.5	17.8	18.6	10.5	9.4	10.0	17.5	15.9	16.7
		25-64	68.2	66.7	67.4	71.0	70.3	70.6	68.8	67.5	68.1
		65+	12.3	15.5	13.9	18.5	20.2	19.4	13.7	16.6	15.2
CHE	Switzerland	15-24	15.9	14.4	15.1	12.5	11.4	11.9	14.8	13.4	14.1
		25-64	67.3	63.4	65.3	78.2	73.9	76.0	69.7	65.2	67.4
		65+	16.8	22.2	19.6	9.3	14.7	12.1	15.5	21.4	18.5
CZE	Czech Republic	15-24	19.7	17.5	18.6	6.5	5.9	6.2	18.9	16.8	17.8
		25-64	67.6	63.8	65.6	71.3	61.4	65.9	68.0	63.6	65.7
		65+	12.7	18.7	15.8	22.2	32.7	27.9	13.1	19.5	16.5
DEU	Germany	15-24	13.9	12.7	13.3	11.9	11.5	11.7	13.6	12.5	13.0
		25-64	69.3	63.8	66.5	76.2	75.8	76.0	70.4	65.4	67.8
		65+	16.8	23.5	20.3	11.9	12.7	12.3	16.0	22.1	19.2
DNK	Denmark	15-24	14.1	12.9	13.5	16.9	18.6	17.7	14.2	13.3	13.7
		25-64	69.7	65.7	67.7	77.3	71.3	74.2	70.2	66.1	68.1
		65+	16.2	21.4	18.9	5.8	10.2	8.0	15.5	20.6	18.1
ESP	Spain	15-24	17.1	15.3	16.2	17.3	16.2	16.8	17.1	15.4	16.2
		25-64	65.1	61.6	63.3	75.5	74.9	75.2	65.7	62.3	63.9
		65+	17.8	23.1	20.5	7.2	8.9	8.1	17.2	22.3	19.8
FIN	Finland	15-24	16.2	14.5	15.3	23.6	23.3	23.5	16.4	14.7	15.5
		25-64	68.9	63.4	66.1	71.7	68.1	69.8	69.0	63.5	66.2
		65+	14.9	22.1	18.6	4.8	8.6	6.7	14.6	21.8	18.3
FRA	France	15-24	18.1	15.9	17.0	7.7	8.0	7.9	16.9	15.0	15.9
		25-64	64.8	60.8	62.7	74.0	69.7	71.8	65.9	61.8	63.8
		65+	17.1	23.2	20.3	18.3	22.3	20.3	17.2	23.1	20.3
GBR	United Kingdom	15-24	16.1	14.6	15.3	13.6	13.1	13.4	15.9	14.4	15.1
		25-64	66.5	63.0	64.7	71.8	70.5	71.1	67.0	63.7	65.3
		65+	17.3	22.5	20.0	14.6	16.4	15.5	17.1	21.9	19.6
GRC	Greece	15-24	17.3	15.5	16.4	22.8	17.9	20.4	17.9	15.8	16.8
		25-64	63.6	62.1	62.8	68.7	68.7	68.7	64.1	62.8	63.5
		65+	19.1	22.4	20.8	8.5	13.4	11.0	17.9	21.4	19.7
HUN	Hungary	15-24	19.2	16.2	17.6	13.1	10.8	11.8	19.0	16.0	17.4
		25-64	66.7	62.7	64.6	62.9	58.1	60.2	66.6	62.5	64.4
		65+	14.1	21.2	17.9	23.9	31.1	27.9	14.4	21.5	18.2
IRL	Ireland	15-24	22.2	20.6	21.4	15.3	15.8	15.6	21.5	20.0	20.7
		25-64	64.5	62.6	63.6	78.5	76.5	77.5	66.1	64.1	65.1
		65+	13.2	16.8	15.1	6.2	7.6	6.9	12.5	15.8	14.2
ITA	Italy	15-24	13.9	12.3	13.0	14.8	13.2	13.9	13.9	12.3	13.1
		25-64	66.9	62.6	64.7	78.0	75.0	76.4	67.4	63.1	65.2
		65+	19.2	25.2	22.3	7.2	11.7	9.7	18.7	24.6	21.8

OECD countries			Native-born			Foreign-born			Total		
			Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)
JPN	Japan	15-24	15.5	13.9	14.7	18.1	17.7	17.9	15.5	13.9	14.7
		25-64	66.8	63.0	64.9	75.4	75.4	75.4	66.9	63.1	65.0
		65+	17.7	23.1	20.5	6.6	6.9	6.7	17.6	22.9	20.3
LUX	Luxembourg	15-24	16.9	15.0	15.9	11.1	11.2	11.2	14.8	13.6	14.2
		25-64	65.3	60.4	62.8	81.0	76.9	78.9	71.1	66.3	68.7
		65+	17.8	24.5	21.3	7.9	11.9	10.0	14.1	20.0	17.1
MEX	Mexico	15-24	30.7	30.0	30.4	24.9	28.0	26.4	30.7	30.0	30.3
		25-64	62.0	62.2	62.1	60.2	56.3	58.3	62.0	62.2	62.1
		65+	7.3	7.7	7.5	14.9	15.6	15.3	7.3	7.8	7.6
NLD	Netherlands	15-24	15.5	14.4	14.9	12.1	12.8	12.5	15.2	14.3	14.8
		25-64	70.3	66.9	68.5	79.5	74.6	77.0	71.3	67.7	69.4
		65+	14.2	18.7	16.5	8.4	12.6	10.5	13.5	18.0	15.8
NOR	Norway	15-24	15.6	14.3	15.0	16.3	16.8	16.5	15.7	14.5	15.1
		25-64	67.8	63.5	65.6	78.0	74.7	76.3	68.6	64.5	66.5
		65+	16.6	22.1	19.4	5.7	8.6	7.2	15.7	21.0	18.4
NZL	New Zealand	15-24	19.3	17.6	18.4	15.0	14.1	14.5	18.3	16.7	17.5
		25-64	67.5	66.0	66.7	67.9	68.1	68.0	67.6	66.4	66.9
		65+	13.3	16.4	14.9	17.1	17.9	17.5	14.2	16.9	15.6
POL	Poland	15-24	22.4	19.9	21.1	2.0	1.4	1.6	21.9	19.4	20.6
		25-64	66.0	62.8	64.3	47.5	37.6	41.6	65.8	62.2	63.9
		65+	11.6	17.3	14.5	50.5	61.0	56.8	12.3	18.5	15.5
PRT	Portugal	15-24	18.0	15.8	16.8	19.9	19.1	19.5	18.1	16.0	17.0
		25-64	64.1	61.6	62.8	75.0	72.8	73.9	64.8	62.3	63.5
		65+	17.9	22.6	20.4	5.1	8.1	6.6	17.1	21.7	19.5
SVK	Slovak Republic	15-24	22.8	20.2	21.4	8.4	6.4	7.3	22.4	19.7	21.0
		25-64	66.3	63.5	64.8	72.3	67.7	69.7	66.5	63.4	64.8
		65+	10.9	16.4	13.8	19.3	25.9	23.0	11.2	16.9	14.2
SWE	Sweden	15-24	17.0	16.5	16.7	14.2	13.9	14.1	16.6	16.1	16.4
		25-64	73.3	72.5	72.9	77.7	76.0	76.8	73.9	73.0	73.4
		65+	9.8	11.0	10.4	8.1	10.1	9.1	9.5	10.9	10.2
TUR	Turkey	15-24	30.0	28.9	29.5	19.8	18.9	19.3	29.8	28.6	29.2
		25-64	62.8	62.4	62.6	63.9	62.7	63.3	62.9	62.5	62.7
		65+	7.1	8.7	7.9	16.4	18.4	17.4	7.3	8.9	8.1
USA	United States	15-24	17.2	15.5	16.3	16.4	13.4	14.9	17.1	15.2	16.1
		25-64	68.4	65.4	66.8	74.3	72.8	73.6	69.2	66.4	67.8
		65+	14.5	19.1	16.9	9.2	13.8	11.5	13.7	18.4	16.1
OECD (weighted)		15-24	18.7	17.1	17.9	14.1	12.4	13.2	18.3	16.7	17.4
		25-64	66.6	63.6	65.0	73.8	71.8	72.8	67.3	64.3	65.8
		65+	14.7	19.3	17.1	12.1	15.7	13.9	14.4	19.0	16.8
OECD (unweighted)		15-24	18.5	16.8	17.6	14.2	13.6	13.9	17.9	16.4	17.1
		25-64	66.8	63.6	65.2	72.6	69.4	70.9	67.7	64.4	66.0
		65+	14.7	19.6	17.2	13.2	17.1	15.3	14.4	19.2	16.9

Poznámka: Procento populace ve věku 15 let y více.

Zdroj: OECD Profile of Immigrant Populations, 2008

Příloha 6

Tab. Rozdělení populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle vzdělání a pohlaví

OECD countries			Native-born			Foreign-born			Total		
			Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)
AUS	Australia	Primary	41.8	54.9	48.5	34.7	48.0	41.3	40.1	53.2	46.7
		Secondary	40.1	23.4	31.6	39.6	26.1	32.8	39.9	24.1	31.9
		Tertiary	18.1	21.7	20.0	25.6	26.0	25.8	20.0	22.7	21.4
AUT	Austria	Primary	24.2	42.0	33.4	45.0	53.4	49.4	27.0	43.5	35.6
		Secondary	61.9	50.0	55.7	41.9	36.9	39.3	59.1	48.2	53.4
		Tertiary	14.0	8.1	10.9	13.2	9.7	11.3	13.9	8.3	11.0
BEL	Belgium	Primary	45.3	47.6	46.5	50.5	55.8	53.3	45.9	48.5	47.3
		Secondary	31.5	28.9	30.1	24.4	23.1	23.8	30.7	28.2	29.4
		Tertiary	23.2	23.5	23.3	25.1	21.0	23.0	23.4	23.2	23.3
CAN	Canada	Primary	32.6	30.7	31.6	27.6	32.4	30.1	31.5	31.1	31.3
		Secondary	39.1	34.8	36.9	33.4	30.6	31.9	37.9	33.8	35.8
		Tertiary	28.2	34.5	31.5	39.0	37.0	38.0	30.6	35.1	32.9
CHE	Switzerland	Primary	18.6	32.4	25.6	38.0	44.9	41.6	23.0	35.6	29.5
		Secondary	54.9	57.6	56.3	34.1	35.2	34.7	50.4	52.2	51.3
		Tertiary	26.5	9.9	18.1	27.9	19.9	23.7	26.6	12.1	19.2
CZE	Czech Republic	Primary	16.5	28.7	22.8	27.4	47.9	38.6	17.2	29.9	23.8
		Secondary	71.5	62.8	67.0	56.5	42.1	48.7	70.7	61.5	65.9
		Tertiary	12.0	8.5	10.2	16.1	9.9	12.8	12.2	8.5	10.3
DEU	Germany	Primary	16.8	31.0	24.2	41.2	50.5	45.8	20.4	33.7	27.2
		Secondary	58.0	55.1	56.5	42.1	36.4	39.3	55.7	52.6	54.1
		Tertiary	25.1	13.8	19.3	16.7	13.1	14.9	24.0	13.7	18.7
DNK	Denmark	Primary	35.0	40.1	37.6	35.2	38.6	36.9	35.0	40.0	37.5
		Secondary	46.2	39.0	42.6	39.9	38.5	39.2	45.8	39.0	42.3
		Tertiary	18.8	20.9	19.9	25.0	22.9	23.9	19.2	21.0	20.1
ESP	Spain	Primary	65.3	67.5	66.4	58.1	54.6	56.3	64.9	66.8	65.9
		Secondary	16.3	14.9	15.6	21.4	23.7	22.6	16.6	15.4	15.9
		Tertiary	18.4	17.6	18.0	20.5	21.7	21.1	18.6	17.8	18.2
FIN	Finland	Primary	39.7	40.8	40.3	53.1	52.1	52.6	40.1	41.1	40.6
		Secondary	38.4	34.3	36.3	30.0	27.0	28.5	38.2	34.1	36.1
		Tertiary	21.9	24.9	23.4	16.9	20.9	18.9	21.7	24.8	23.3
FRA	France	Primary	41.5	49.6	45.8	52.0	57.5	54.8	42.8	50.5	46.8
		Secondary	41.6	33.5	37.4	28.9	25.5	27.2	40.1	32.6	36.2
		Tertiary	16.8	16.9	16.9	19.1	17.0	18.1	17.1	16.9	17.0
GBR	United Kingdom	Primary	50.9	51.5	51.2	39.8	41.3	40.6	49.9	50.5	50.2
		Secondary	28.1	29.2	28.7	23.9	25.1	24.5	27.7	28.8	28.3
		Tertiary	20.9	19.3	20.1	36.3	33.6	34.8	22.4	20.8	21.6
GRC	Greece	Primary	50.2	54.7	52.5	46.6	38.8	42.7	49.8	52.9	51.4
		Secondary	34.2	32.9	33.5	39.6	43.3	41.4	34.8	34.0	34.4
		Tertiary	15.5	12.5	14.0	13.8	17.9	15.9	15.4	13.1	14.2
HUN	Hungary	Primary	39.5	50.1	45.1	35.6	45.4	41.1	39.4	49.9	45.0
		Secondary	49.2	39.7	44.2	40.7	37.8	39.1	49.0	39.7	44.0
		Tertiary	11.3	10.2	10.7	23.6	16.7	19.8	11.6	10.4	11.0
IRL	Ireland	Primary	50.0	45.6	47.8	29.9	29.4	29.6	47.8	43.8	45.8
		Secondary	28.6	30.3	29.5	29.2	29.4	29.3	28.7	30.2	29.5
		Tertiary	21.4	24.1	22.7	40.9	41.2	41.1	23.5	25.9	24.7
ITA	Italy	Primary	62.4	64.8	63.6	56.6	52.3	54.3	62.2	64.3	63.3
		Secondary	29.3	27.3	28.3	32.0	34.8	33.5	29.4	27.6	28.5
		Tertiary	8.3	7.9	8.1	11.4	12.9	12.2	8.4	8.1	8.3

OECD countries			Native-born			Foreign-born			Total		
			Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)
JPN	Japan	Primary	23.4	26.6	25.1	23.7	27.7	25.9	23.4	26.6	25.1
		Secondary	45.9	48.3	47.1	42.7	45.4	44.2	45.9	48.3	47.1
		Tertiary	30.7	25.1	27.8	33.6	26.8	30.0	30.7	25.2	27.8
LUX	Luxembourg	Primary	23.3	33.9	28.7	34.5	38.9	36.7	27.4	35.8	31.7
		Secondary	61.5	55.7	58.6	42.2	41.0	41.6	54.5	50.3	52.4
		Tertiary	15.2	10.4	12.8	23.3	20.1	21.7	18.1	13.9	16.0
MEX	Mexico	Primary	69.5	71.4	70.5	37.4	40.6	39.0	69.4	71.3	70.4
		Secondary	16.3	17.1	16.7	24.0	28.5	26.2	16.3	17.1	16.7
		Tertiary	14.2	11.5	12.8	38.6	30.9	34.8	14.3	11.6	12.8
NLD	Netherlands	Primary	35.1	45.8	40.5	47.9	50.4	49.2	36.5	46.3	41.5
		Secondary	43.3	38.1	40.6	30.8	32.4	31.6	41.9	37.4	39.6
		Tertiary	21.6	16.1	18.8	21.3	17.2	19.2	21.6	16.2	18.9
NOR	Norway	Primary	18.2	22.4	20.3	17.3	19.3	18.3	18.2	22.2	20.2
		Secondary	59.4	54.1	56.7	53.8	48.7	51.2	59.0	53.7	56.3
		Tertiary	22.4	23.6	23.0	28.9	32.0	30.5	22.8	24.1	23.5
NZL	New Zealand	Primary	30.9	29.4	30.1	18.4	18.9	18.7	28.2	27.1	27.6
		Secondary	40.2	45.0	42.7	48.7	51.9	50.4	42.1	46.6	44.4
		Tertiary	28.9	25.6	27.2	32.8	29.2	31.0	29.7	26.3	27.9
POL	Poland	Primary	28.7	33.6	31.2	38.5	54.1	47.9	28.9	34.1	31.6
		Secondary	61.6	55.4	58.4	45.8	36.6	40.3	61.3	54.9	57.9
		Tertiary	9.8	11.0	10.4	15.7	9.3	11.9	9.9	11.0	10.5
PRT	Portugal	Primary	80.9	79.3	80.0	57.3	52.3	54.7	79.2	77.5	78.3
		Secondary	12.2	12.2	12.2	25.5	26.3	25.9	13.2	13.1	13.1
		Tertiary	6.9	8.5	7.7	17.2	21.4	19.3	7.6	9.4	8.5
SVK	Slovak Republic	Primary	22.0	33.4	28.0	20.2	36.4	29.3	22.2	33.9	28.3
		Secondary	66.1	57.1	61.4	59.1	51.9	55.0	66.0	56.8	61.2
		Tertiary	11.9	9.5	10.6	20.7	11.7	15.7	11.8	9.3	10.5
SWE	Sweden	Primary	26.8	23.1	25.0	28.8	30.2	29.5	27.1	24.1	25.6
		Secondary	53.8	50.5	52.2	48.1	44.4	46.2	53.1	49.7	51.4
		Tertiary	19.3	26.3	22.8	23.0	25.4	24.3	19.8	26.2	23.0
TUR	Turkey	Primary	70.2	81.2	75.6	49.9	57.1	53.6	69.7	80.6	75.1
		Secondary	21.2	13.8	17.6	33.7	28.8	31.2	21.5	14.2	17.9
		Tertiary	8.6	5.0	6.8	16.4	14.1	15.2	8.8	5.3	7.0
USA	United States	Primary	21.2	19.6	20.3	40.3	38.1	39.2	24.0	22.2	23.1
		Secondary	50.9	53.4	52.2	33.1	36.2	34.7	48.2	51.0	49.7
		Tertiary	28.0	27.0	27.4	26.6	25.6	26.1	27.8	26.8	27.3
OECD (weighted)		Primary	38.1	41.5	39.9	40.9	42.9	41.9	38.3	41.6	40.0
		Secondary	40.9	39.6	40.2	34.0	33.6	33.8	40.3	39.2	39.7
		Tertiary	21.0	18.8	19.9	25.1	23.5	24.3	21.4	19.2	20.3
OECD (unweighted)		Primary	38.6	44.0	41.4	38.8	43.1	41.1	39.0	44.2	41.7
		Secondary	42.9	39.1	40.9	37.3	35.3	36.2	42.1	38.4	40.2
		Tertiary	18.5	16.9	17.7	23.9	21.6	22.7	19.0	17.4	18.2

Poznámka: Procento populace ve věku 15 let a více.

Zdroj: OECD Profile of Immigrant Populations, 2008

Příloha 7

Tab. Podíl imigrantů a původních obyvatel ve vybraných zemích OECD v jednotlivých studijních oborech

OECD countries		Field of study	Native-born (%)	Foreign-born (%)	Total (%)
AUS	Australia	Education and health	36.7	25.9	33.2
		Humanities and social sciences	37.1	40.2	38.1
		Science and engineering	21.3	30.5	24.3
		Other	4.9	3.5	4.4
AUT	Austria	Education and health	29.9	21.7	28.7
		Humanities and social sciences	25.9	39.8	27.9
		Science and engineering	40.3	34.9	39.6
		Other	3.8	3.6	3.8
CAN	Canada	Education and health	27.4	20.6	25.6
		Humanities and social sciences	44.4	41.7	43.7
		Science and engineering	22.7	34.0	25.6
		Other	5.5	3.7	5.0
CZE	Czech Republic	Education and health	26.9	21.5	26.5
		Humanities and social sciences	28.1	33.0	28.4
		Science and engineering	43.3	42.0	43.2
		Other	1.7	3.6	1.8
DNK	Denmark	Education and health	14.6	24.5	15.4
		Humanities and social sciences	19.3	21.4	19.5
		Science and engineering	52.0	42.9	51.3
		Other	14.0	11.2	13.8
ESP	Spain	Education and health	25.3	21.8	25.1
		Humanities and social sciences	37.9	42.1	38.2
		Science and engineering	32.0	29.6	31.8
		Other	4.9	6.6	5.0
FIN	Finland	Education and health	24.6	23.8	24.6
		Humanities and social sciences	40.5	37.6	40.5
		Science and engineering	30.2	34.7	30.3
		Other	4.7	4.0	4.6
GRC	Greece	Education and health	24.6	24.4	24.6
		Humanities and social sciences	40.8	42.0	41.0
		Science and engineering	27.8	29.5	28.0
		Other	6.8	4.1	6.4
HUN	Hungary	Education and health	38.3	37.3	38.3
		Humanities and social sciences	25.2	25.7	25.2
		Science and engineering	29.4	32.6	29.6
		Other	7.1	4.4	6.9
IRL	Ireland	Education and health	16.8	17.0	16.9
		Humanities and social sciences	26.6	30.2	27.3
		Science and engineering	24.0	25.0	24.2
		Other	32.5	27.8	31.7
MEX	Mexico	Education and health	18.4	19.0	18.4
		Humanities and social sciences	35.4	46.6	35.5
		Science and engineering	23.9	27.8	23.9
		Other	22.4	6.6	22.3

OECD countries		Field of study	Native-born (%)	Foreign-born (%)	Total (%)
NOR	Norway	Education and health	39.9	31.9	39.2
		Humanities and social sciences	31.5	32.6	31.6
		Science and engineering	20.3	22.1	20.5
		Other	8.3	13.4	8.7
NZL	New Zealand	Education and health	29.5	26.6	28.8
		Humanities and social sciences	30.8	34.8	31.8
		Science and engineering	35.3	35.6	35.4
		Other	4.4	3.0	4.1
SVK	Slovak Republic	Education and health	21.7	22.0	21.7
		Humanities and social sciences	27.3	24.6	27.2
		Science and engineering	40.2	37.0	40.1
		Other	10.7	16.4	11.0
SWE	Sweden	Education and health	47.3	37.1	46.0
		Humanities and social sciences	26.9	32.1	27.6
		Science and engineering	20.7	28.6	21.8
		Other	5.1	2.1	4.7
OECD (weighted)		Education and health	26.0	23.2	25.6
above mentioned countries		Humanities and social sciences	36.2	39.7	36.7
		Science and engineering	27.3	32.3	28.0
		Other	10.4	4.8	9.7
OECD (unweighted)		Education and health	28.1	25.0	27.5
above mentioned countries		Humanities and social sciences	31.8	35.0	32.2
		Science and engineering	30.9	32.4	31.3
		Other	9.1	7.6	9.0

Poznámka: Procento populace ve věku nad 15 let s terciárním vzděláním

Zdroj: OECD Profile of Immigrant Populations, 2008

Příloha 8

Tab. Míra zaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle vzdělání

OECD countries		Native-born				Foreign-born				Total			
		Primary (%)	Secondary (%)	Tertiary (%)	Total (%)	Primary (%)	Secondary (%)	Tertiary (%)	Total (%)	Primary (%)	Secondary (%)	Tertiary (%)	Total (%)
AUS	Australia	57.8	78.9	87.1	71.1	50.9	67.5	78.4	64.5	56.2	75.9	84.3	69.4
AUT	Austria	46.2	75.6	88.6	69.1	59.9	69.8	77.2	65.9	49.3	75.0	87.0	68.6
BEL	Belgium	45.6	67.1	82.8	62.8	38.8	56.5	72.6	52.0	44.7	66.2	81.7	61.6
CAN	Canada	54.8	76.2	84.4	73.1	55.9	70.5	77.9	70.1	55.0	75.1	82.7	72.5
CHE	Switzerland	66.9	81.7	93.5	80.9	70.3	76.2	82.9	75.4	68.2	80.8	90.6	79.5
CZE	Czech Republic	27.9	75.4	89.1	67.7	36.0	67.6	86.2	60.4	28.5	75.2	88.9	67.3
DEU	Germany	49.6	70.9	85.6	69.7	48.1	68.6	76.4	60.7	49.2	70.6	84.6	68.4
DNK	Denmark	65.6	85.1	91.9	79.9	47.1	61.4	69.5	58.1	64.1	83.6	90.1	78.4
ESP	Spain	50.3	51.6	64.4	53.6	57.7	56.3	61.0	58.1	50.7	52.0	64.2	53.9
FIN	Finland	45.6	68.0	83.6	64.8	37.9	51.5	58.6	46.0	45.3	67.7	83.0	64.3
FRA	France	43.9	68.0	78.3	61.0	47.4	60.4	69.5	56.0	44.4	67.4	77.3	60.4
GBR	United Kingdom	63.4	75.0	84.7	71.5	49.3	61.9	74.1	61.6	62.3	73.9	82.9	70.5
GRC	Greece	45.6	55.0	79.0	54.6	59.8	62.3	70.0	62.6	47.1	55.9	77.9	55.5
HUN	Hungary	29.3	63.6	82.0	53.0	32.0	58.3	76.5	54.6	29.3	63.5	81.7	53.0
IRL	Ireland	48.8	65.7	80.9	62.2	49.1	62.6	74.1	63.6	48.9	65.3	79.6	62.4
ITA	Italy	45.4	63.6	79.7	54.7	54.0	60.4	67.9	58.0	45.8	63.5	78.9	54.9
JPN	Japan	84.6	79.4	82.8	81.4	70.6	70.3	74.9	71.8	84.4	79.3	82.7	81.3
LUX	Luxembourg	39.8	65.5	86.9	63.2	63.5	69.3	83.1	70.5	51.9	66.7	85.0	66.1
MEX	Mexico	55.2	55.9	68.0	57.1	53.0	48.0	68.1	57.1	55.2	55.9	68.0	57.1
NLD	Netherlands	61.4	79.9	88.8	75.0	46.9	69.0	78.5	60.1	59.1	78.9	87.7	73.3
NOR	Norway	55.3	73.4	84.9	73.9	43.8	60.8	74.6	62.2	54.3	72.6	84.0	73.1
NZL	New Zealand	63.8	76.0	88.2	76.2	55.6	62.6	79.5	67.2	62.7	72.8	86.1	74.2
POL	Poland	26.4	55.8	82.5	51.3	22.9	33.3	70.7	36.1	26.3	55.6	82.3	51.1
PRT	Portugal	63.1	65.9	90.1	65.9	68.2	69.5	87.8	72.4	63.4	66.4	89.7	66.4
SVK	Slovak Republic	18.2	61.7	80.6	54.1	25.6	57.9	75.0	53.3	18.4	61.6	80.4	54.1
SWE	Sweden	51.6	78.4	84.7	73.9	40.2	60.2	63.4	55.5	49.7	76.2	81.6	71.4
TUR	Turkey	58.6	52.5	76.9	58.8	46.5	51.2	58.9	50.3	58.5	52.5	76.0	58.6
USA	United States	47.9	74.3	86.7	73.2	52.6	66.1	77.6	64.1	49.2	73.4	85.4	71.8
OECD (weighted)		53.5	70.7	82.7	67.1	51.7	65.4	75.9	62.7	53.3	70.3	82.0	66.7
OECD (unweighted)		50.4	69.3	83.4	66.2	49.4	61.8	73.8	60.3	50.8	68.7	82.3	65.7

Poznámka: Procento populace ve věku 15-64 let.

Zdroj: OECD Profile of Immigrant Populations, 2008

Příloha 9

Tab. Míra zaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle pohlaví

OECD countries		Native-born			Foreign-born			Total		
		Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)
AUS	Australia	76.6	64.0	70.3	72.5	54.8	63.6	75.5	61.6	68.5
AUT	Austria	76.5	61.7	69.1	75.0	56.8	65.9	76.3	61.0	68.6
BEL	Belgium	67.8	52.9	60.4	54.9	34.5	44.6	66.2	50.6	58.4
CAN	Canada	77.8	68.5	73.1	78.1	62.5	70.1	77.8	67.2	72.5
CHE	Switzerland	87.6	69.5	78.6	83.3	62.7	72.8	86.5	67.6	77.1
CZE	Czech Republic	74.1	60.9	67.5	68.3	52.2	60.1	73.8	60.5	67.1
DEU	Germany	74.2	60.4	67.3	68.8	52.0	60.5	73.4	59.3	66.4
DNK	Denmark	83.7	75.5	79.7	59.8	49.2	54.4	81.7	73.3	77.6
ESP	Spain	67.2	39.7	53.5	68.1	47.0	57.7	67.2	40.1	53.7
FIN	Finland	66.1	63.5	64.8	52.1	39.7	46.0	65.7	62.8	64.3
FRA	France	67.2	54.8	61.0	65.2	46.4	56.0	66.9	53.9	60.4
GBR	United Kingdom	76.3	64.2	70.2	69.9	53.4	61.2	75.7	63.1	69.3
GRC	Greece	68.2	39.9	54.1	78.5	45.6	62.5	69.5	40.6	55.1
HUN	Hungary	58.6	47.6	53.0	63.3	46.9	54.6	58.8	47.5	53.0
IRL	Ireland	72.2	51.1	61.7	72.7	53.3	63.0	72.3	51.3	61.8
ITA	Italy	67.1	42.4	54.7	75.4	42.6	58.0	67.4	42.4	54.9
JPN	Japan	86.2	60.0	73.2	78.6	50.9	63.9	86.1	59.9	73.1
LUX	Luxembourg	70.7	49.0	60.0	78.2	56.5	67.5	73.7	52.0	62.9
MEX	Mexico	81.7	34.7	57.2	78.6	36.1	57.7	81.6	34.7	57.2
NLD	Netherlands	84.2	65.0	74.7	69.4	50.5	59.9	82.4	63.2	73.0
NOR	Norway	75.4	68.9	72.2	59.6	51.6	55.6	73.9	67.2	70.6
NZL	New Zealand	82.1	68.9	75.3	73.3	58.6	65.7	80.2	66.6	73.2
POL	Poland	55.5	46.6	51.0	45.5	27.5	35.8	55.4	46.3	50.8
PRT	Portugal	75.1	56.9	65.9	79.1	65.6	72.4	75.5	57.6	66.4
SVK	Slovak Republic	59.7	48.4	54.0	61.5	46.0	53.1	59.7	48.3	54.0
SWE	Sweden	75.2	72.0	73.6	54.4	50.5	52.4	72.2	68.7	70.5
TUR	Turkey	74.1	42.7	58.6	62.8	37.4	49.7	73.9	42.6	58.4
USA	United States	78.1	68.4	73.2	73.3	54.6	64.1	77.4	66.4	71.8
OECD (weighted)		75.7	56.3	66.0	71.7	52.9	62.3	75.3	56.0	65.6
OECD (unweighted)		73.5	57.1	65.3	68.6	49.5	58.9	73.1	56.3	64.7

Poznámka: Procento populace ve věku 15-64 let.

Zdroj: OECD Profile of Immigrant Populations, 2008

Příloha 10

Tab. Míra nezaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle vzdělání

OECD countries		Native-born				Foreign-born				Total			
		Primary (%)	Secondary (%)	Tertiary (%)	Total (%)	Primary (%)	Secondary (%)	Tertiary (%)	Total (%)	Primary (%)	Secondary (%)	Tertiary (%)	Total (%)
AUS	Australia	10.4	6.2	2.7	6.9	10.8	8.5	5.7	8.2	10.4	6.8	3.6	7.2
AUT	Austria	9.9	5.1	2.2	5.6	14.0	9.4	6.7	11.2	11.1	5.5	2.8	6.4
BEL	Belgium	14.1	9.8	4.5	9.4	26.5	20.8	12.2	20.2	15.7	10.8	5.3	10.5
CAN	Canada	11.8	7.7	4.6	7.4	8.6	7.7	6.9	7.5	11.2	7.7	5.1	7.4
CHE	Switzerland	3.9	2.3	1.6	2.4	8.8	5.8	5.2	6.8	5.9	2.9	2.6	3.5
CZE	Czech Republic	24.6	8.1	2.5	9.0	31.1	9.8	4.2	13.8	25.2	8.2	2.6	9.2
DEU	Germany	11.9	8.2	3.9	7.7	21.6	15.0	12.7	17.1	14.7	8.9	4.8	9.0
DNK	Denmark	5.1	3.3	2.2	3.5	10.7	7.8	6.0	8.1	5.5	3.5	2.4	3.8
ESP	Spain	16.2	12.5	9.6	13.9	17.8	17.1	13.4	16.7	16.3	12.9	9.8	14.1
FIN	Finland	18.7	13.0	5.7	12.1	27.4	27.5	23.9	26.6	19.1	13.3	6.1	12.5
FRA	France	17.1	11.5	6.5	11.9	24.1	18.8	11.9	19.5	18.2	12.1	7.2	12.8
GBR	United Kingdom	7.3	5.1	2.9	5.5	11.3	8.8	5.6	8.2	7.6	5.3	3.3	5.8
GRC	Greece	10.7	13.2	7.8	11.0	10.8	10.9	10.0	10.7	10.7	12.8	8.1	11.0
HUN	Hungary	19.2	9.0	2.2	10.2	11.1	7.8	2.9	6.9	19.1	9.0	2.2	10.1
IRL	Ireland	14.6	6.0	3.5	8.4	18.1	11.1	7.5	11.1	14.9	6.5	4.2	8.7
ITA	Italy	13.6	10.6	6.4	11.5	14.4	12.6	9.5	13.1	13.6	10.7	6.6	11.6
JPN	Japan	6.5	5.0	3.5	4.8	7.8	6.5	4.0	6.0	6.6	5.1	3.5	4.8
LUX	Luxembourg	5.5	2.2	0.7	2.4	4.0	4.4	2.7	3.8	4.5	2.9	1.7	3.0
MEX	Mexico	1.2	1.3	1.3	1.2	1.2	1.2	0.9	1.0	1.2	1.3	1.2	1.2
NLD	Netherlands	4.3	2.1	1.5	2.6	9.7	5.0	4.3	6.7	5.0	2.4	1.8	3.0
NOR	Norway	4.2	3.6	1.8	3.1	10.2	9.7	4.7	8.0	4.6	4.0	2.0	3.4
NZL	New Zealand	10.9	6.9	3.3	6.7	11.9	9.3	6.1	8.4	11.0	7.4	3.9	7.1
POL	Poland	29.6	22.7	6.9	21.3	15.0	17.8	6.6	13.9	29.4	22.6	6.9	21.2
PRT	Portugal	7.2	6.9	3.2	6.7	8.8	8.1	4.4	7.6	7.3	7.1	3.4	6.8
SVK	Slovak Republic	49.7	20.3	5.3	21.6	44.4	18.3	5.4	19.9	49.5	20.2	5.3	21.6
SWE	Sweden	4.1	3.2	1.7	2.9	10.3	7.9	6.4	7.9	5.0	3.6	2.2	3.5
TUR	Turkey	7.5	14.8	8.8	9.0	11.4	15.4	16.1	13.8	7.6	14.8	9.1	9.0
USA	United States	13.7	5.7	2.2	5.6	10.5	6.5	3.4	6.8	12.8	5.8	2.4	5.7
OECD (weighted)		9.7	7.8	3.6	7.3	13.9	9.6	5.9	10.0	10.1	7.9	3.8	7.5
OECD (unweighted)		12.6	8.1	3.9	8.0	14.7	11.1	7.5	11.1	13.0	8.4	4.3	8.4

Poznámka: Procento populace ve věku 15-64 let.

Zdroj: OECD Profile of Immigrant Populations, 2008

Tab. **Míra nezaměstnanosti u populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle pohlaví**

OECD countries		Native-born			Foreign-born			Total		
		Men	Women	Total	Men	Women	Total	Men	Women	Total
		(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)	(%)
AUS	Australia	7.7	6.1	7.0	8.5	8.0	8.3	7.9	6.6	7.3
AUT	Austria	5.4	5.8	5.6	11.1	11.3	11.2	6.3	6.6	6.4
BEL	Belgium	7.1	12.4	9.5	16.4	26.4	20.6	8.2	13.8	10.7
CAN	Canada	7.8	7.0	7.4	6.9	8.2	7.5	7.6	7.2	7.4
CHE	Switzerland	2.2	3.1	2.6	5.5	10.2	7.6	3.0	5.0	3.9
CZE	Czech Republic	8.6	9.5	9.0	13.2	14.6	13.9	8.8	9.8	9.2
DEU	Germany	7.4	8.0	7.7	17.7	16.2	17.1	8.9	9.0	9.0
DNK	Denmark	3.2	3.9	3.5	8.2	8.3	8.2	3.5	4.2	3.8
ESP	Spain	10.7	18.9	13.9	15.2	18.9	16.7	11.0	18.9	14.1
FIN	Finland	12.0	12.2	12.1	23.3	30.6	26.6	12.3	12.7	12.5
FRA	France	10.0	14.1	11.9	17.7	22.0	19.5	11.0	15.0	12.8
GBR	United Kingdom	6.3	4.5	5.5	8.9	7.5	8.3	6.5	4.7	5.7
GRC	Greece	9.7	13.3	11.1	9.3	13.3	10.7	9.6	13.3	11.0
HUN	Hungary	11.5	8.7	10.2	6.4	7.5	6.9	11.3	8.7	10.1
IRL	Ireland	9.2	7.6	8.5	11.8	10.7	11.3	9.5	8.0	8.9
ITA	Italy	9.4	14.6	11.5	9.3	18.4	13.1	9.4	14.8	11.6
JPN	Japan	5.1	4.1	4.7	5.7	5.8	5.7	5.1	4.2	4.7
LUX	Luxembourg	2.3	2.6	2.4	3.3	4.7	3.9	2.7	3.5	3.0
MEX	Mexico	1.4	0.9	1.2	1.0	1.0	1.0	1.4	0.9	1.2
NLD	Netherlands	2.0	3.5	2.6	6.6	6.9	6.7	2.5	3.9	3.1
NOR	Norway	3.5	2.7	3.1	9.6	7.6	8.7	4.0	3.1	3.6
NZL	New Zealand	6.6	7.6	7.1	8.6	9.5	9.0	7.0	8.0	7.4
POL	Poland	20.6	22.0	21.3	13.8	14.3	14.0	20.6	22.0	21.2
PRT	Portugal	5.2	8.6	6.7	5.7	9.8	7.6	5.2	8.7	6.8
SVK	Slovak Republic	22.0	21.3	21.7	19.1	21.0	20.0	21.9	21.3	21.6
SWE	Sweden	3.1	2.7	2.9	8.6	6.9	7.8	3.7	3.1	3.5
TUR	Turkey	9.8	7.1	8.9	13.6	14.4	13.9	9.9	7.3	9.0
USA	United States	5.6	5.5	5.6	6.0	7.9	6.8	5.6	5.8	5.7
OECD (weighted)		6.9	7.6	7.2	9.3	10.8	10.0	7.2	7.9	7.5
OECD (unweighted)		7.7	8.5	8.0	10.4	12.2	11.2	8.0	8.9	8.4

Poznámka: Procento populace ve věku 15-64 let.

Zdroj: OECD Profile of Immigrant Populations, 2008

Příloha 12

Tab. Rozdělení populace imigrantů a původních obyvatel v zemích OECD podle povolání (základní členění do tří kategorií)

OECD countries			Native-born			Foreign-born			Total		
			Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)
AUS	Australia	Professionals	29.6	29.1	29.4	32.2	29.9	31.2	30.3	29.2	29.8
		Technicians	15.7	38.6	26.3	15.5	35.5	24.2	15.7	37.9	25.7
		Operators	54.7	32.3	44.4	52.3	34.7	44.7	54.1	32.9	44.5
AUT	Austria	Professionals	20.1	14.1	17.4	15.0	10.9	13.3	19.3	13.7	16.8
		Technicians	27.2	44.0	34.8	14.7	26.1	19.7	25.5	41.6	32.7
		Operators	52.7	41.9	47.8	70.3	62.9	67.1	55.2	44.7	50.5
BEL	Belgium	Professionals	28.5	32.7	30.3	30.1	34.1	31.6	28.6	32.8	30.4
		Technicians	23.9	33.1	27.8	18.5	27.7	22.0	23.3	32.6	27.3
		Operators	47.7	34.2	41.9	51.4	38.2	46.4	48.1	34.6	42.3
CAN	Canada	Professionals	25.3	25.3	25.3	32.1	25.1	28.8	26.7	25.3	26.0
		Technicians	17.2	41.8	28.8	17.0	36.6	26.0	17.1	40.7	28.2
		Operators	57.6	32.9	45.9	51.0	38.3	45.2	56.2	34.0	45.8
CHE	Switzerland	Professionals	31.4	16.2	25.1	26.8	18.0	23.1	30.4	16.6	24.6
		Technicians	26.4	52.8	37.4	20.1	36.9	27.2	25.0	49.3	35.2
		Operators	42.2	31.0	37.6	53.1	45.2	49.8	44.6	34.1	40.2
CZE	Czech Republic	Professionals	16.4	16.3	16.4	19.7	17.2	18.6	16.6	16.3	16.4
		Technicians	21.0	39.6	29.5	17.0	26.9	21.4	20.9	39.1	29.1
		Operators	62.5	44.1	54.2	63.2	55.9	60.0	62.6	44.6	54.4
DEU	Germany	Professionals	23.2	14.9	19.5	11.5	8.4	10.2	21.7	14.2	18.4
		Technicians	24.1	48.6	35.1	13.7	29.3	20.5	22.8	46.4	33.4
		Operators	52.7	36.5	45.5	74.8	62.2	69.3	55.4	39.5	48.3
DNK	Denmark	Professionals	20.5	15.6	18.1	18.7	14.8	16.9	20.4	15.5	18.0
		Technicians	20.9	44.1	32.2	16.9	30.6	23.3	20.7	43.4	31.7
		Operators	58.6	40.3	49.7	64.5	54.6	59.8	58.9	41.1	50.2
ESP	Spain	Professionals	18.0	22.2	19.6	15.2	15.9	15.5	17.8	21.7	19.3
		Technicians	16.2	26.3	20.0	10.9	18.7	14.0	15.9	25.8	19.6
		Operators	65.8	51.5	60.5	73.9	65.4	70.5	66.3	52.5	61.1
FIN	Finland	Professionals	19.5	18.2	18.8	23.0	19.8	21.6	19.6	18.2	18.9
		Technicians	20.8	33.7	27.1	17.9	23.3	20.2	20.8	33.5	27.0
		Operators	59.7	48.1	54.0	59.1	56.9	58.1	59.7	48.2	54.1
FRA	France	Professionals	21.0	14.7	18.1	23.5	18.5	22.1	21.3	14.9	18.4
		Technicians	22.9	45.6	33.3	16.3	37.3	22.4	22.1	45.1	32.3
		Operators	56.2	39.8	48.6	60.2	44.2	55.5	56.6	40.0	49.3
GBR	United Kingdom	Professionals	30.2	21.8	26.3	39.4	28.2	34.2	31.0	22.3	27.0
		Technicians	17.1	38.2	26.8	17.0	36.5	26.0	17.1	38.0	26.8
		Operators	52.7	40.0	46.9	43.6	35.3	39.8	51.9	39.6	46.3
GRC	Greece	Professionals	22.6	25.2	23.5	9.3	14.6	11.2	20.7	23.8	21.8
		Technicians	14.0	29.2	19.6	5.9	14.5	9.0	12.9	27.3	18.2
		Operators	63.4	45.6	56.8	84.8	70.9	79.9	66.4	49.0	60.0
HUN	Hungary	Professionals	19.3	22.1	20.6	33.6	29.7	31.8	19.7	22.4	20.9
		Technicians	12.1	34.8	22.6	12.6	28.8	20.1	12.1	34.6	22.5
		Operators	68.6	43.1	56.8	53.8	41.4	48.1	68.2	43.1	56.6
IRL	Ireland	Professionals	27.3	34.5	30.3	37.6	38.8	38.1	28.5	35.0	31.2
		Technicians	12.0	31.5	20.1	12.8	29.4	19.9	12.1	31.3	20.1
		Operators	60.7	34.0	49.7	49.6	31.8	42.0	59.4	33.7	48.7
ITA	Italy	Professionals	23.1	18.1	21.1	18.8	15.6	17.5	22.9	18.0	21.0
		Technicians	19.4	37.1	26.3	14.3	28.5	19.9	19.1	36.6	26.0

OECD countries			Native-born			Foreign-born			Total		
			Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)	Men (%)	Women (%)	Total (%)
LUX	Luxembourg	Professionals	21.4	18.9	20.4	25.4	20.2	23.3	23.1	19.5	21.6
		Technicians	36.7	54.1	43.7	21.0	30.3	24.8	30.1	43.8	35.7
		Operators	41.9	27.0	35.8	53.6	49.5	51.9	46.8	36.7	42.7
MEX	Mexico	Professionals	8.2	11.6	9.2	37.1	33.8	36.1	8.3	11.7	9.3
		Technicians	9.0	22.0	13.1	13.3	27.9	17.7	9.0	22.0	13.1
		Operators	82.9	66.4	77.7	49.6	38.4	46.2	82.7	66.3	77.6
NLD	Netherlands	Professionals	35.2	24.9	30.8	27.9	21.8	25.3	34.5	24.6	30.3
		Technicians	22.5	41.3	30.6	19.5	38.4	27.6	22.2	41.0	30.3
		Operators	42.3	33.8	38.6	52.5	39.8	47.1	43.3	34.3	39.4
NOR	Norway	Professionals	24.3	13.9	19.4	23.0	18.5	20.9	24.3	14.2	19.5
		Technicians	24.3	38.9	31.2	21.9	30.7	26.0	24.2	38.5	30.9
		Operators	51.4	47.1	49.4	55.2	50.8	53.1	51.6	47.3	49.6
NZL	New Zealand	Professionals	25.7	27.8	26.7	34.3	32.5	33.4	27.3	28.7	28.0
		Technicians	15.6	35.5	24.9	18.3	33.3	25.3	16.1	35.1	25.0
		Operators	58.8	36.7	48.4	47.4	34.2	41.3	56.6	36.2	47.1
POL	Poland	Professionals	17.0	22.2	19.5	32.3	33.2	32.7	17.2	22.3	19.6
		Technicians	13.3	29.6	20.9	13.8	22.9	17.6	13.3	29.5	20.8
		Operators	69.7	48.2	59.7	53.9	43.9	49.7	69.5	48.1	59.6
PRT	Portugal	Professionals	14.9	15.2	15.1	19.9	23.1	21.3	15.4	15.9	15.6
		Technicians	16.6	24.9	20.3	19.5	31.1	24.8	16.9	25.4	20.7
		Operators	68.4	59.9	64.6	60.7	45.8	53.9	67.8	58.6	63.7
SVK	Slovak Republic	Professionals	17.4	21.3	19.2	25.3	22.3	23.8	17.5	21.4	19.3
		Technicians	19.2	36.9	27.4	19.6	33.1	26.1	19.2	36.8	27.3
		Operators	63.5	41.8	53.4	55.1	44.6	50.0	63.3	41.8	53.3
SWE	Sweden	Professionals	25.8	22.8	24.3	20.2	17.9	19.0	25.2	22.3	23.8
		Technicians	24.5	34.7	29.5	17.9	24.4	21.2	23.8	33.6	28.6
		Operators	49.7	42.5	46.2	61.9	57.7	59.8	50.9	44.2	47.6
OECD (weighted)		Professionals	20.9	19.0	20.1	24.3	20.4	22.6	21.2	19.1	20.3
		Technicians	17.8	37.4	26.1	15.5	32.1	22.5	17.6	37.0	25.9
		Operators	61.4	43.6	53.8	60.2	47.5	54.9	61.2	43.9	53.8
OECD (unweighted)		Professionals	22.6	20.8	21.8	25.3	22.5	24.1	22.7	20.8	21.8
		Technicians	19.7	37.5	27.6	16.2	29.5	21.9	19.1	36.4	26.7
		Operators	57.7	41.7	50.7	58.5	47.9	54.1	58.2	42.8	51.4

Poznámka: Procento populace ve věku nad 15 let.

Zdroj: OECD Profile of Immigration Populations, 2008

Tab. **Zaměstnanost imigrantů v rozšířených kategoriích povolání, průměr za léta 2005 - 2006**

OECD countries	Legislators, seniors officials and managers	Professionals	Technicians and associate professionals	Clerks	Service workers and shop and market sales workers	Skilled agricultural and fishery workers	Craft and related trades workers	Plant and machine operators and assemblers	Elementary occupations
Austria	5.5	9.6	13.1	6.1	16.1	1.0	15.2	9.3	24.2
Belgium	14.6	18.5	8.8	11.1	13.3	1.2	11.0	7.0	14.4
Czech Republic	10.0	13.1	13.8	4.4	15.0	1.6	15.7	16.5	9.9
Denmark	6.8	15.7	17.0	5.5	19.4	–	8.0	8.1	18.4
Finland	9.7	19.2	12.5	5.2	17.2	–	11.7	8.0	14.0
France	9.3	13.0	12.5	8.2	12.6	2.0	15.0	9.0	18.5
Germany	5.3	10.7	14.8	7.3	13.8	0.8	18.5	12.4	16.5
Greece	3.3	4.2	2.2	3.0	14.4	3.2	33.8	6.4	29.6
Hungary	8.5	20.3	11.0	9.4	14.1	–	17.3	8.8	8.9
Ireland	10.5	18.6	6.1	9.3	19.3	–	14.6	7.4	13.4
Italy	5.1	4.7	9.4	5.1	12.6	1.6	23.9	12.5	25.1
Luxembourg	8.0	22.8	13.7	10.1	8.6	–	11.9	7.1	17.1
Netherlands	7.7	16.1	15.7	11.6	13.8	1.2	9.7	7.7	16.6
New Zealand ¹	16.5	24.6	13.0	12.1	18.2	5.4	10.2
Norway	3.7	14.6	19.1	5.6	26.8	0.7	10.0	7.3	12.2
Poland	8.6	26.3	12.8	4.1	16.8	16.5	7.0	3.9	4.1
Portugal	7.1	14.1	10.3	10.0	16.2	1.4	16.5	6.3	18.2
Slovak Republic	12.8	21.0	18.4	–	11.5	–	10.2	14.8	–
Spain	4.7	6.5	5.8	4.4	19.0	1.9	18.5	6.6	32.7
Sweden	3.7	17.1	14.2	7.3	23.2	1.1	8.7	13.2	11.6
Switzerland	6.0	17.4	15.4	8.7	16.3	1.4	17.7	7.5	9.5
United Kingdom	15.0	18.5	13.6	10.3	17.4	0.4	5.4	6.8	12.6
United States	9.0	6.9	1.3	4.4	11.6	12.0	24.9	10.0	19.9
EU25	7.7	11.9	12.0	7.5	15.0	1.5	15.4	9.5	19.4

Poznámka: Procento zaměstnané populace imigrantů v zemích OECD.

Zdroj: OECD International Migration Outlook, 2008